

AYDIN MƏDƏT OĞLU QASIMLI

MAYYA TÜRKLƏRİ – TARİXDƏ VƏ BUGÜN

ELÇİBƏY KİTABXANASI

BAKI-2022

Redaktoru: Aydın Cabbar oğlu Abbaslı
Fəlsəfə elmləri doktoru, professor

Rəyçi : Rafail Ayvaz oğlu Əhmədli
Fəlsəfə elmləri doktoru

Naşiri :

MAYYA TÜRKLƏRİ -- TARİXDƏ VƏ BUGÜN

Bir çoxları Amerika qitəsinin qədim xalqı olan və özlərini “Mayalar, Maqavlar, İnkələr, Keçualar, Azteklər” hesab edənləri “Hindular” və “Qırmızıdərililər” (“Qızıldərililər”) adlandırırlar. Lakin uzun müddət Amerika “Hindular”ın içində olan və elmi araşdırmalarının böyük bir qismini onlara həsr edən Çex alimi Miloslav Stinql özünün “Tomaqavlısız Hindular” adlı əsərində göstərir ki, əslində Hinduların dərisinin rəngi qırmızı deyil, sarı-qəhvəyidir. Onlar bayram və digər şənliklərdə sifətlərinə və bədənlərinə qırmızı boya sürtdüklərindən bunu ilk görən avropalılar onları “Qırmızıdərililər” adlandırmış və beləliklə, onlar elmi ədəbiyyatda “Hindular” və “Qırmızıdərililər” kimi göstərilmişdir.

Avropalı antropoloqlar Amerika Hindularını boylarına, dərilərinin rənginə və digər əlamətlərinə görə üç əsas qrupa ayırırlar:

- 1) Şimali Amerika Hinduları;
- 2) Orta Amerika Hinduları;
- 3) Cənubi Amerika Hinduları.

Tədqiqatçılar göstərir ki, Amerikada qədim şəhərlərin və evlərin qalıntıları və yazı biçimindəki fərqliliklər burada dörd böyük mədəniyyətin olduğunu göstərir.

Amerikaya ilk gələn xalqlar bugünkü cənubi-qərb əyalətlərində yerləşmiş, Meksikada baş verən fəlakətlərlə eyni zamanda tarixdən silinmişdilər. Bu fəlakətlər çox qədim dövrlərdə, bəlkə də üçüncü zamanın son dövründə cərəyan etmişdi. Bunları sonradan ikinci, bəlkə də üçüncü bir mədəniyyət izləmiş, sonradan fəlakətlərlə və dağ silsilələrinin yığılması ilə ortadan qalxmışdı. Dağların yüksəlməsi Kolorida, Arizona və Nevadadakı məhsuldar torpaqları çölə çevirmişdi. Nevadadakı Mayya heroqlif yazısından istifadə göstərir ki, qədim Yükatan sakinləri Mayya dilində danışmışlar. Kolorida çayının sahillərindəki bütün bölgələr qədim sakinlərin əsərləri ilə doludur.

Mayya mədəniyyətinə aid abidələrin bulunduğu bölgələr

Tədqiqatçı James Churchvardın fikrincə,qədim mədəniyyətlərin,dinlərin,yazıların,simvolların açarı Mu qitəsində yatır.James Churchvard göstərir ki,insanlığın ilk məskəni olan Mu ölkəsi Amerika ilə Asiya qitələrinin arasında Sakit Okeanda mövcud olmuş,sonradan Sakit Okeana qər q olmuş böyük bir qitə idi.

JAMES CHURCHWARD

Mu qitəsi bir zamanlar Sakit okeanda mövcud olmuş, 12-14 min il əvvəl yeraltı təkanlar nəticəsində okeanın dərinliklərində qeybə çəkilən sivilizasiyanın adıdır. Elmi fərziyyələrə görə, Mu qitəsi Avstraliya materikindən iki dəfə böyük olub. Bu qitədə 50-70 min il əvvəl sivilizasiya ən

yüksək həddə çatıb. 20-ci yüzilliyin əvvəllərinə qədər Mu qitəsi ilə bağlı bütün bilgilər folklor müstəvisində idi və bu qitə haqqında bütün deyilənlər mif və əfsanə hesab olunurdu. İlk dəfə ingilis alimi Ceyms Çööçvad bu qitə haqqında elmi araşdırmalara başlamış və 50 illik araşdırma sonucunda itmiş qitə və onun qeyb olmuş mədəniyyəti haqqında elmi dəlillərlə çıxış etmişdi. Çeyms Çööçvadin 50 illik araşdırmalarından sonra Mu mövzusu ciddi elmi araşdırmaların obyektinə çevrilmişdir.

Bu qitənin varlığı Nakkal tabletləri (gil lövhələri) Hindistan, Uyğuristan, Çin, Tibet, Kanboca, Orta Amerika, Meksika və Şimali Amerikada bulunan qədim daş tabletlər, kitabələr, əl yazmaları, simvol və əfsanələri, həmçinin rədim Misirə aid kitabələr, əl yazmaları, yunan filosoflarının əsərləri və bütün dünyaya yayılmış əfsanələr tərəfindən də təstiqlənir. Churchwarda görə, yaradıcı (Allah nəzərdə tutulur) yaratdığı ilk insanı Mu qitəsində yerləşdirmiş və insanlar Yer kürəsinə bu qitədən yayılmağa başlamışlar. Müəllif göstərir ki, Mu qitəsində ilk insanın ortaya çıxdığı gündən bəri yüz min və ya daha çox illər keçmiş və qitədə əhali o qədər artmışdı ki, qitədəki torpaqlar sürətlə artan əhalini təmin edə bilməyəcək hala gəlmiş, ona görə də gənc insanlar yeni ərazilər aramağa başlamışdılar. Mu qitəsinin əhalisi xeyli artdıqdan sonra Günəş imperatorluğunun güclü dənizçilərindən bir qrupu yeni-yeni yaşayış yerləri əldə etmək üçün yurdlarını tərk edərək getdikləri yerləri öz müstəmləkəsinə çevirməyə başlamışdılar. Mu qitəsindən köç edərək ayrı-ayrı ölkələri fəth edib öz imperiyalarını genişləndirən bu qruplara "Mayalar" deyilmişdir. Bu müstəmləkəçilər əsasən Mu qitəsindən şərqə və qərbə doğru hərəkət edərək fəth etdikləri ölkələrə də öz dillərini, dinlərini, elmlərini, mədəniyyətlərini aparmışdılar. (Seçmələr bizindir A.M. Bax: James Churcward, Batık kıta Munun çocukları, Çeviren: Ercan Arısoy, EÇE Meta yayınları, İstanbul 2012, səh.21,22,32).

Amerikalı geoloq Vilyam Niven 1920-ci illərdən başlayaraq Meksikada axtarış aparmağa başlamışdı. Lakin uzun illər keçməsinə baxmayaraq lövhələrin üzərinə yazılanların sirrini çözmə bilməmişdi. Əski mədəniyyətin sirlərini özündə gizləyən lövhələrin bəzilərinin 12 min il yaşı vardı. Bu lövhələri ilk dəfə oxuyan Ceyms Çööçvad oldu. O, bu lövhələrə dayanaq kəsinliklə söyləyirdi ki, əski dünyada bizdən daha üstün insanlar və daha yüksək mədəniyyət mövcud olmuşdur. Bu lövhələr əslində bizim bildiyimiz əski Hind, Babil, Şumer, Misir, Mayya və türk mədəniyyətlərinin Mu mədəniyyətinin zəif qalıqları olduğunu bəlli edir. Bu tapıntılar Mu mədəniyyətinin bütün mədəniyyətlərin anası, ilk beşiyi olduğunu təsdiq edirdi. Bu məqamda Təhsin Mayatəpəkin qarşısında duran sual bu idi: Ən əski mədəniyyətin – Mu mədəniyyətinin əski türk mədəniyyəti ilə nə kimi bağları var? O, Türkiyəyə göndərdiyi raportların birində yazırdı: "70 min il öncə, ərzin üçüncü dövrəsində Mudan çıxan yüksək elm sahibi olan insanlar üç ayrı-ayrı yol seçdilər. Onlar Asiya, Avropa və Afrika qitələrinə yayıldılar və yüksək mədəniyyəti özləri ilə getdikləri yerlərə apardılar. Birinci qol Mu qitəsindən Mayya adıyla çıxaraq, Asiyanın şərqində Uyğur adı alan Mu övladları idi". Ceyms Çööçvad da Mayyalıların və Uyğurların köklərinin Mu qitəsindən gəldiyinin və dünyaya mədəniyyətin ilk dəfə onlar tərəfindən yayılması fikrinin tərəfdarıdır.

Mu qitəsindən çıxaraq Şərqə doğru hərəkət edənlər Yükatan və Orta Amerikaya, oradan Atlantik okeanında sonradan qərqli Atlanta qitəsinə, Atlantadan Aralıq dənizi vasitəsilə Anadoluya sonra da Çanaqqala Boğazı vasitəsilə Qara dənizin cənub-şərq hissəsinə getmişdilər. Amerikanın qərb sahillərindən bir qol da Cənubi Amerikanın qərb hissəsinə və Çiliyə, Orta Amerikanın şərq sahilindən hərəkət edən bir qol isə Cənubi Amerikanın şərq sahillərinə və Argentinaya qədər irəliləmişdilər. Günəş imperatorluğunun Aralıq dənizi sahillərindəki müstəmləkələrinin sonuncusu Nil deltasındaki Aşağı Misir olmuşdur.

Nil deltasındaki Aşağı Misir (xəritə)

Şərq istiqamətində hərəkət edən qollardan bir qrupu Amerika qitəsinin Nevada bölgəsində, digər bir qrupu da Meksika vadisində və Peru da məskunlaşmışdılar.

Cənubi Amerika və Meksika (xəritə)

Mu qitəsindən hərəkət edən Günəş İmperatorluğunun hərbi qollarından bir qismi Şimali Amerikaya hücum edərək bu əraziləri də öz müstəmləkəsinə çevirmişdilər.

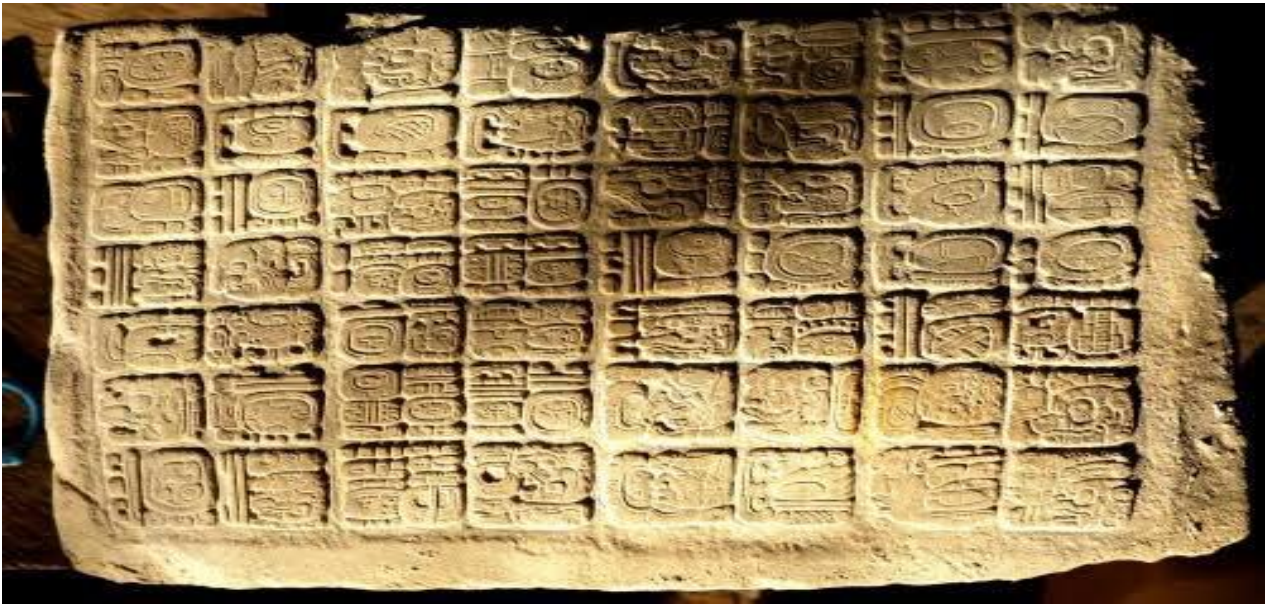

Şimali Amerika (xəritə)

Tədqiqatçılar göstərirlər ki, Şimali Amerikada bulunan antik insan sümüyü qalıntıları çox az olsa da, onlara aid əsərlər daha çoxdur. Şimali Amerikanın qədim insanları Avropadakı əqli baxımdan inkişaf etməmiş insanların mövcud olmasından on minlərlə il öncə xeyli mədəniləşmiş, elm və sənət baxımından mütəxəssisləşmişdilər. Buzlaşma dövründən on minlərcə il öncəyə - üçüncü zamana – aid Şimali Amerikada olduqca uygarlaşmış insanların izlərinə rast gəlinməkdədir. Şimali Amerikadakı insan qalıntılarının çoxu qərbdəki sıra dağlarının yaranmasından öncəki dövrlərə aiddir. Misirin “Müqəddəs sirlər” adlı əsəri “Buzlaşma dövrü” deyə adlandırılan şeyin nə olduğunu, ona nəyin səbəb olduğunu anladır və elm adamlarına bununla bağlı hər şeyin izahını verir.(Seçmələr bizindir-A.M. Bax: James Churchward Kayıp kıta Mu səh. 178,179)

Amerikadakı “ Qırmızıdərililər ”in bu ərazidə yaşadıklarını dağların yüksəldiyi dövrdə ölkənin qərb əyalətlərinin sıldırım qayaları üzərində bulunan minlərlə heroqlif yazıları,şəkli yazılar və simvollar təsdiq edir.Bu sıldırım qayalar üzərində yazı yazan insanların Mu qitəsindən gəldiyini,

dillərinin Mayya kökənli olduğunu,Meksika və Orta Amerika Mayyalıları ilə yaxından bağlantılı olduqlarını təsdiq edir.

Mayya yazıları

	NU	MAYA	EGYPTIAN
A	⊙.⊙.Λ.	⊙.⊙.Λ.	⊙.⊙.Λ.
B	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
C	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.
CH	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
DZ	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
E	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
H	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.
I	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
K	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
KH	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
KU	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
L	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
M	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.
N	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.
O	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
P	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
PP	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
SH	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
T	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.	⊙.⊙.⊙.
TH	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.
TZ	⊙.⊙.	⊙.⊙.	⊙.⊙.

Churchward göstərir ki,yer üzərində qədim mədəniyyətlərlə maraqlananlar Meksika Vadisindən sonra çəkici,daha sehirli bir yer bulamazlar.Bu Vadidə insan yaşamağa başladığı ilk gündən bəri bir sıra faciələrlə qarşılaşmışdı.(Bax:James Churchward , Batık kıta Munun çocukları, səh.35, 36).

Amerikaya gələn Mayyalar son dərəcə elmlı,bilikli və mədəni insanlar olmuşlar.Geoloji qeydlər son dərəcə yüksək və inkişaf etmiş bir mədəniyyətin əlli min il öncə Şimali Amerikada var olduğunu təsdiq edir.Buradan arxeoloji qazıntılar nəticəsində daşdan və betondan yapılmış müəzzəm şəhərlər,çox gözəl gil çölməklər,gözoşar mücəvhərlər və xariqülədə divar rəsmləri üzə çıxarılmışdı.Sonradan baş verən şiddətli zəlzələlər,vulkanlar,yüksələn dağlar bütün buradakı şəhərləri yerlə-yeksan etmiş,milyonlarla insan bu dağıntıların altında qalıb məhv olmuş,bu fəlakətlər nəticəsində çox az insan qurtulmağı başarmışdı.Sonradan bu fəlakətlər qədim Mayyalar tərəfindən qayalara həkk edilmişdi.

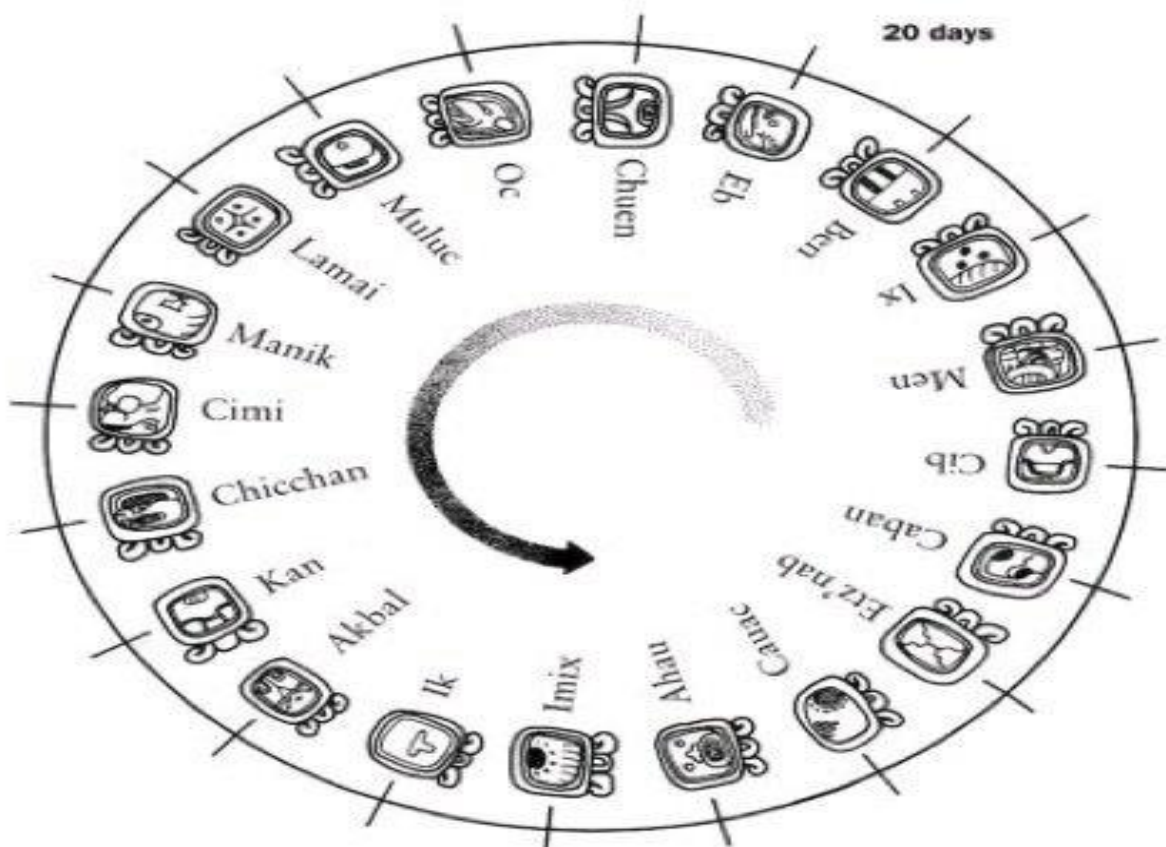

Meksikanın Yükatan bölgəsindən Ufalı və Koloridaya qədər uzanan bir bölgədə xeyli simvollarə rast gələn tədqiqatçılar qayalara həkk edilən bu simvolların şifrəsini açaraq mətn halına salmışlar.Bu simvolları tədqiq edənlər göstərirlər ki,simvollarə qədim Naqa və UYĞUR şəkli yazılarının ciddi bir qarışımı görülməkdə,başqa sözlə,buradakı daş tabletləri yazanlarla Yükatanda yaşayan antik insanlar arasında güclü bir əlaqə bulunduğu anlaşılməqdadır.

Oreqon əyalətində yaşayan Klamath “ Qırmızıdərililər “i Britaniya Kolumbiyası və Vaşinqtonda yaşayan Kooteney “ Qırmızıdərililər “i arasında böyük sel,tufan və ulu babalarının Amerikaya “ Günəşin Ölkəsi “ndən gəldiyi haqqında əfsanələr bulunmaqdadır.Bu da onu göstərir

ki, “ Qırmızıdərililər”in nəsli Amerikaya Mu qitəsindən gəlmişlər.Bu “ Qırmızıdərililər “in şənliklərdə işlətdikləri geyimlərindəki səkkiz guşəli ulduz içərisindəki Günəşin rəmzi Mu qitəsinin gerbinin mərkəzi fiqurudur.Tarixöncəsi çağlarda (“Nuh tufanı”ndan əvvəlki dövr belə adlanır-A.Q.) Şimali Amerikada yerləşmiş yüksək mədəniyyətə və son dərəcə kosmik güclərlə bağlı bilgilərə sahib olan “böyük qurğular”ından (“kurqan qurğuları”ndan) bəhs edən Churchward göstərir ki , yapılan araşdırmalar nəticəsində əldə etdiyimiz tapıntılar bizi cənubi-qərb əyalətlərində yaşayan “Qırmızıdərililər” qəbilələrin içərisində bu antik çağ xalqının nəslinin bulunduğunu göstərməkdədir. Qazıntılar nəticəsində böyük qurğulara aid 10,2 kiloqram ağırlığında bir “ Təqvim daşı” əldə edilmişdir.Bu “Təqvim daşı” üzərində 13 bərabər hissəyə bölünmüş bir üzük,üzüyün üst qismində Tanrının bir simvolu olan Günəşi təmsil edən bir çəmbər,bu çəmbərin üst tərəfində Ayın bir aylıq dönüşü təsvir edilmişdir.Üzüyün hər bölümündə bir simvol olmaqla bir ili təmsil edən 13 təqvim ayı göstərilmişdir.”Təqvim daşı”nın üst qismində hər şeyi görən göz Cənnətdən aşağıya doğru baxar halda təsvir edilmişdir.”Təqvim daşı”nın təqvimə daxil olmayan hissələrində isə bir neçə heyvan və insan fiquru cızılmışdır (Bax: James Churchward,Kayıb Kıtə Munun Kutsal Sembolləri, səh. 203, 213 , 22)

Mayya təqvimləri

“Meksikanın antik tarixi Şimali Amerikanın antik dövr xalqlarından olan Pueblo Qırmızıdərililəri Amerikaya ilk gəldikləri zaman olduqca mədəni və ziyalı insanlar idilər. Onlardan günümüzə qədər gəlib çatmış hekayə və dəlillər bu gerçəyi sübut edir. Amerikanın qərb və cənub-qərb əyalətlərində daha çox antik şəhər xarabalıqları, qaya rəsmləri və yazıları mövcuddur. XX əsrə qədərki tanınmış elm adamları və arxeoloqları Amerikanın ən qədim xalqlarından danışarkən onların ən çoxu 5 min illik tarixindən bəhs etmişlər. Lakin Amerikanın müxtəlif yerlərində bulunan qayaüstü rəsmlər və heroqlif yazıları göstərir ki, buradaki Hinduların belə mövcudluğu ən azı 12 min illik bir dövrü əhatə edir. Müxtəlif Pueblo Qırmızıdərililərin yazıları, dilləri, müqəddəs simvolları və digər dəlillər onların əslində Mu qitəsindən Amerikaya ən azı 12 min il öncə gəldiklərini təsdiq edir. Pueblo Qızıldərililərinin dilində daha çox Kiş-Maya sözləri vardır ki, bu da onların Amerikaya ilk gəldiyi yerlərdə coğrafi cəhətdən bir-birinə olduqca yaxın olduqlarını göstərir. Onların Kiş-Mayalılarla uzaq keçmişləri arasındakı əlaqələrdən biri də simvollarıdır. Bir çox tədqiqatçıların fikrincə, Hindular 15 min ildən az olmayaraq Şimali Amerikada yaşamışlar. Hətta bəzi arxeoloq və antropoloqlar göstərir ki, Hindular Amerika qitəsinə 20-30 min il bundan öncə Asiya qitəsindən Berinq Boğazı vasitəsilə mərhələ-mərhələ yerləşmişlər. Tədqiqatçı James Churchward Amerika və Avropa tədqiqatçılarının ”Amerika yerliləri sayılan xalqlar uzun zaman bundan öncə bu qitəyə Berinq Boğazı vasitəsilə quru yoldan Asiya qitəsindən gəlmişdilər” tezisini qəbul etməyərək göstərir ki, bu xalqlar buraya nə Asiyadan, nə də Berinq Boğazı vasitəsilə gəlmişlər. Amerika Hindularının öz əfsanələrinə və kitabələrinə istinad edən Churchwarda görə, bu xalqlar Quzey və həmçinin Güney Amerikaya Mu qitəsindən gəmilər vasitəsilə gəlmişlər.

Bəzi elm adamları da Amerikanın qədim xalqları sayılan Qırmızıdərililərin Amerika qitəsinə Şərqi Avropa və Asiya arasında yerləşən Qafqaz ovası vasitəsilə Orta Asiyadan gəldiklərini irəli sürmüşlər. James Churchward bu fikri də qəbul etməyərək göstərir ki, bu mif də Berinq boğazı əfsanəsi kimi çöküncə bu dəfə də bəziləri iddialarını Afrika qitəsinə yönəltmişlər. Halbuki bizim əlimizdə Qırmızıdərililərin Amerikaya haradan, necə və nə üçün gəldiklərini anladan onların özlərinə məxsus mənbələri vardır.

Bizcə bu iki nəzəriyyənin hər ikisi də doğrudur. Belə ki, Amerika qitəsinin Şimal hissəsinə gedən Hindular o dövrdə Asiya ilə Amerikanı birləşdirən Berinq Boğazı vasitəsilə quru yolla, Orta və Cənubi Amerikaya gedənlər isə Sakit okeana qər q olmuş Mu qitəsindən gəmilər vasitəsilə gəlmişlər.

Məşhur arxeoloq William Niven Meksikada apardığı arxeoloji qazıntılar nəticəsində belə bir nəticəyə gəlmişdi ki, Meksikanın ən qədim qövmü Moğolların nəslindədir. Yükatan yarmadasının şimalındakı hər detal və qeyd oranın orijinal sakinlərinin böyük qisminin Moğol olduğunu göstərir və cənub bölgəsindəki hər kəs də ehtimal ki Moğoldur. Moğolların Şimal qövmləri bütün Meksikanı və Orta Amerikanı istila edib ələ keçirmiş, kişiləri qılıncdan keçirib, qadınları kölə etmişdilər. Ona görə də bütün Meksika Qırmızıdərililərində Moğol qanı izinə rast gəlinə bilər.

Arxeoloq William Nivenin kəşflərini yüksək qiymətləndirən James Churchward digər Amerika və Avropa tədqiqatçıları kimi Nivenin də Hinduların Berinq Boğazı vasitəsilə Asiyadan gəldiyi tezisini qəbul etməmiş, və göstərmişdi ki, əldə edilən Uygur-Maya heroqliflərindən, qayaüstü yazılardan və simvollarıdan ibarət rəsmlər və mətnlər sübut edir ki, Şimali Amerikadakı ilk insanlar Mu qitəsindən gəmilər vasitəsilə gəlmiş xalqdır.

Meksikanın cənub-şərqində yerləşən Yükatan tam anlamı ilə antik mədəniyyətlərin beşiklərindən biridir. Yükatan və Orta Amerika Günəş imperatorluğunun ilk müstəmləkələrindən

biri idi. Günəş imperatorluğu tarix səhnəsindən çəkildikdən sonra bu koloniya bir imperatorluq olub “Maya İmperatorluğu” deyə adlandırılmışdı.

. Amerika Hindularının istər Şimali,istərsə Orta istərsə də Cənubi Amerikaya haradan gəldikləri haqqında elmi dairələrdə hələ də konkret bir fikir olmadığı kimi,onların milli kimlikləri haqqında da müxtəlif fikirlər mövcuddur.

Bəziləri “Tövrat”a əsaslanaraq Amerika Hindularının İsraildən qovulmuş 10 tayfadan birinin olduğunu,bəziləri Latviyanın Riqa şəhəri yaxınlığında yaşayan insanların həddən artıq Hindulara bənzədiklərini irəli sürərək,onların Latviyadan gəldiklərini,bəziləri Şərqi və Şimali-Şərqi Asiyadan Berenq boğazı vasitəsilə Şimali Amerikaya gələn Moğollar olduqlarını,bəziləri Finikyalılar olduğunu,bəziləri hətta Makedoniyalı İskəndərin ordularının Finikya metropolu olan Tira şəhərinə yaxınlaşdığını görərək,Finikyalıların qaçıb Amerikaya gəldiklərini,bəziləri Roma ordularının qalıqları olduğunu sübut etməyə çalışmışlar.Hətta bəziləri onların Şumerlərin,Malayların,Afrika barbarlarının,Misirililərin və Moluk adası xalqlarının nəslə hesab etmişlər.

. Amerika Hindularının kimliyi haqqında ilk məlumat verən 1638-ci ildə Amerikada Xristianlığı təbliğ edən katolik keşişi Antonio Kalanča isə Hinduların Tatar kökənli olduğunu irəli sürmüşdür. Hinduların Amerikaya Avstraliyadan avstraliyalıların su yolu ilə deyil,quru yolla Tasmaniyadan Antraktida adaları vasitəsilə gəldiklərini Portuqaliya antropoloqu Mendes Korrea irəli sürmüşdür. Təbiidir ki,yaşadığımız XX və XXI əsrdə Hinduların ilkin Vətənlərini nə Avropada,nə Afrikada, nə də Yaxın Şərqdə axtaran yoxdur.Qalır Asiya,Okeaniya,Avstraliya və Antraktida. . .

. Amerika qitəsinin ilk sakinlərini Mu qitəsi ilə bağlayan James Churchvard və Mendüs Korrea istisna olmaqla,tədqiqatçıların əksəriyyəti “Asiya tezisi” üzərində dayanırlar.Bir çox tədqiqatçılar antropoloji,etnoqrafik və arxeoloji faktlara əsaslanaraq Hinduların Asiyadan və Sibirdən Amerikaya gəldiklərini irəli sürür və göstərirlər ki,Sibir xalqları və Şimali Amerika Hinduları eyni canlılara və bitkilərə pərəstiş edir,Hinduların Şaman adətləri ilə Sibir Türklərinin Şaman adətləri bir-birinə çox bənzəyir və hər ikisi “dörd” rəqəmini ilahiləşdirirlər.Bütün bunlar onu göstərir ki,Amerika Hinduları ilə Sibir xalqlarının kökü eynidir.

. Amerika Hindularının Sibirdən Berenq boğazı vasitəsilə öncə Şimali Amerikanın Alyaska bölgəsinə,sonra isə bütün Şimali Amerikaya 30 min il bundan öncə gəldiklərini elmi şəkildə sübut edən, bu məsələyə son nöqtəni qoyan 1912-ci ildən Sibirdə və Monqolustanda bir neçə il tədqiqat aparan və bu mövzu ilə bağlı “ Alyaska Gündəliyi “,” Amerikada insanın mənşəyi və qədim tarixi “,” “ Yeni Dünyaya insanın Asiyadan gəlişinin kəşfi “ adlı bir neçə sanballı əsərlər yazıb çap etdirən Çex mənşəli Amerika alimi Aleş Qrdliçka göstərir ki,zaman-zaman Amerikanın coğrafi şəkli kimi, Amerika Hindularının həyatı və mədəniyyəti min illərlə öz Asiya ata-babalarından fərqlənməmişdir (Aleş Qrdliçkanın həyatı və elmi fəaliyyəti haqqında bax:Miloslav Sinql, İndeyçi bez Tomaqavkov,səh.40-44).

Aleş Qrdliçka elə faktlar üzə çıxarmışdır ki,artıq Amerika Hindularının Asiya kökənli olması ilə bağlı elmdə onunla mübahisəyə girişmək qeyri-mümkün olmuşdur.

Mayya dilinin 4 fərqli qolu və qədim Amerikalıların 3 fərqli şəkildə yaradılmış əlifbaları ilə qarşılaşan tədqiqatçı James Churchvard “insanın insanabənzər meymundan əmələ gəldiyi” nəzəriyyəsini qəti şəkildə rədd edərək göstərir ki,geoloji buzlaşma dövründə Avropada meymun adamın yaşamasından 10 minlərlə il öncə İnsanoğlu var olmuşdu.

Amerikada torpaq altında qalan tapıntılardan, antik yazılardan əldə edilən materialları tədqiq edən mütəxəssislər göstərilir ki, buradakı tikintilərin ən gəcinin ən azı 15 min il, bəzilərinin isə daha artıq yaşı var (Seçmələr bizimdir – A.Q.Bax: James Churchvard, Kayıb Kıtə MU, səh.235).

Böyük mədəniyyətə malik Güney Amerikanın ən qədim və ən mədəni xalqlarından biri də “İnka”lardır. Əslində “İnka” deyilən bir xalq yoxdur. İnkələr Perudan Qvetamalaya köçmüş Orta Amerikalı “Kişələr” ilə yerli xalq olan “Aymalar”ın qaynayıb-qarışmasından meydana gəlmişdi. “İnk” və ya “İnka” adı, dövləti quran hökmdarın adından götürülmüşdür. İnka Xanədanı 13 İnka İmperatoru tərəfindən idarə olunmuşdu. İlk İmperatorları Manko Komakdır. Manko Komak tac qoyana qədər “İnkalar” deyilən bir şey mövcud deyildi. Manko Komak hökmdar olduğundan sonra həm Aymarlara həm də Kişələrə “İNKA” adını vermiş, hər iki xalq da bu “ İNKA” adını yeni hökmdarın şərəfinə qəbul etmişdi. İnkələr bizim eramızın 900-üncü ilində bir İmperatorluq qurmuş və bu İmperatorluq 1532-ci ildə İspanların Perunu fəth etməsi ilə sona çatmışdı (Seçmələr bizimdir- A.Q.Bax: James Churchvard, Batık Kıtə Munun çocukları, səh.87,88,89).

Güney Amerikanın Venesuela, Braziliya, Argentina və digər ölkələrindən də bir çox qayaüstü rəsmlər və yazılar əldə edilmişdi ki, tədqiqatçılar bu mənbələrə əsaslanaraq göstərmişlər ki, burada yaşayış məskənləri quran Karalar və ya Kara-Mayalar bir “ Kara- Maya Krallığı “ yaratmış, bir çox şəhərlər salmışdılar. Karayib dənizi bu Karaların adını daşıyır. Karalar özlərinə “ Çankalar “ da demişlər. Karaların dilindəki bir çox sözlər Qırmızıdərilələrin dili ilə eynidir. Onlar Mayya dilində öz dialektlərində danışmışdılar.

Tədqiqatçılar göstərilir ki, Karalar, Karaylar və ya Kara-Mayyalar dünyanın müxtəlif yerlərinə köç etmiş, onlardan bir qismi müstəqil qəbilələrə ayrılmış, yaşadıqları ərazilərə yeni adlar vermişdilər ki, bunlardan biri də Balkan Yarmadasının cənub hissəsində yerləşən və özlərinə “ Afinalılar “ adını verən Afinalılardır. Misir mənbələri Afinalıların paytaxtlarından biri olan Afinanın 17 min il öncə qurulduğunu və zəlzələ nəticəsində dağıldığını göstərmişdi. Qədim Afinanın zəlzələ nəticəsində dağılmasından sonra eradan əvvəl 1104-cü ilə qədər Kara- Mayyaların adına heç bir mənbədə rast gəlinməmişdir. Bugün Egedə yaşayanlar onların nəslə olaraq bilinməkdədir. Ən qədim filosoflardan Kara-Mayyaların soyundan gəldikləri ilə öyünənlər vardır ki, bunlardan biri də Herodotdur. Güney Amerika Kara-Mayya İmperatorluğunun da sonu bir çox digər İmperatorluqlarıninkinə bənzəyir. İç savaşlar dövləti, ölkəni və xalqı zəiflətməmiş, bundan istifadə edən savaşıqlar hücum edərək İmperatorluğu çökdürmüşdülər.

Elm adamları uzun müddət mədəniyyətin anasının Misir olduğunu iddia edərək əsasən Misirə önəm vermişlər. Halbuki Amerika, Hindistan və Türkünstandan Misirə gələn müstəmləkəçilərin buraya gələrkən özləri ilə bərabər uyqarlıqlarını və elmlərini də yanlarında gətirmişdilər. Bu faktı təsdiqləyəcək saysız miqdarda mənbə vardır. Tədqiqatçıların fikrincə, bu mənbələrin xeyli hissəsi də qədim misirlilərin özləri tərəfindən yazılmışdı.

Amerika qızıldərililəri və ya hinduları sayılan mayalar, inkələr, maqavlar, keçualar enerjisinin və zamanlarının çoxunu avropalı işğalçılar gəlməmişə qədər əkinçiliyə və mədəniyyətlərinin inkişafına sərf etmişlər. Bunların içərisində mayalar və inkələr xüsusi yer tuturlar. Tədqiqatçılar göstərilir ki, Günəş imperiyası yox olmadan öncə mayalılar Amerikada və dünyanın müxtəlif yerlərində böyük bir mədəniyyət yaratmışdılar. Ona görə mayaların tarixini iki dövrə – qədim və yeni dövrə bölməli. Onlar mayaların ən qədim dövrünü Mu qitəsi və Günəş imperatorluğu

ilə bağlayır və arxeoloji qazıntılar nəticəsində əldə edilən iki min altı yüzə qədər gil lövhəni incələyərək belə bir sonuca gəlmişlər ki, mayalar Amerika qitəsində 15 min ildən az olmayaraq yaşamışlar. Onlar tarixdə görünməmiş bir «Elm imperatorluğu» qurmağa nail olmuşlar. Tədqiqatçılar göstəririlər ki, mayalar astronomiya, riyaziyyat, həndəsə fizika, kimya və memarlıq sahələrində heyrətamiz irəliləyişlər əldə etmişlər.

MAYYALARA AİD SAVİL SARAYI

Onların öz dövrlərində yaratdıqları observatoriyalar (rəsədxanalar) XVIII əsrdəki Paris Observatoriyalarından daha mükəmməl idi.

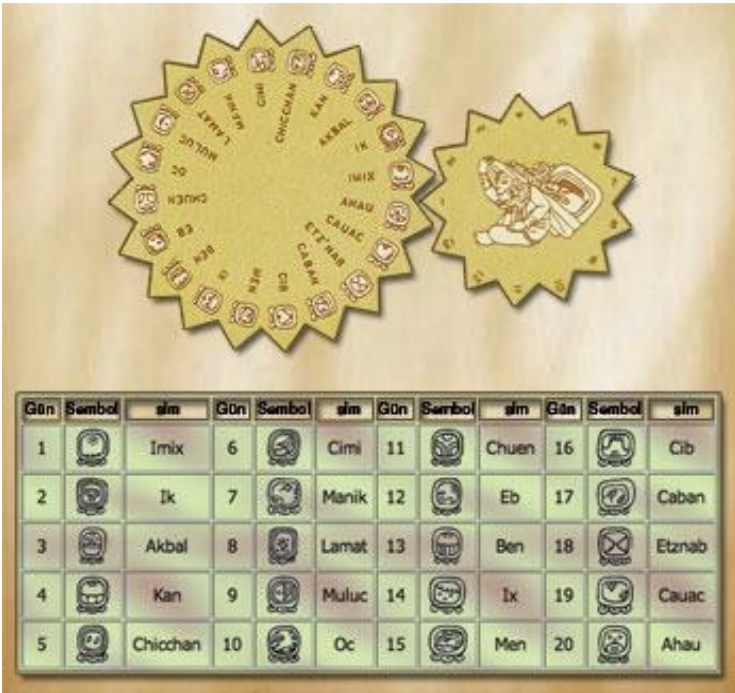

MAYYALARA AİD BİR RƏSƏDXANA (MEKSİKA—YÜKATAN)

Amerika Mayalıları da Misirlilər kimi elm sahəsində sonsuzluq haqqında fikirlər yürütmüş, piramidaların yaradıcısı olmuş, astronomik cədvəllər riyazi bilgilərlə günün saatını və ilin fəsilələrini ölçüb-biçmişlər.

Tədqiqatçı Henri Stierlin göstərir ki, qədim Misir dövründə dünyada «zaman» mövzusunda mayalıları qədər daha çox düşünən heç bir xalq olmamışdı. Mayalıları günəş, ay və ulduzların da hərəkətlərini davamlı olaraq təqib etmiş, «maya təqvim» adlı mükəmməl bir təqvim yaratmışdılar.

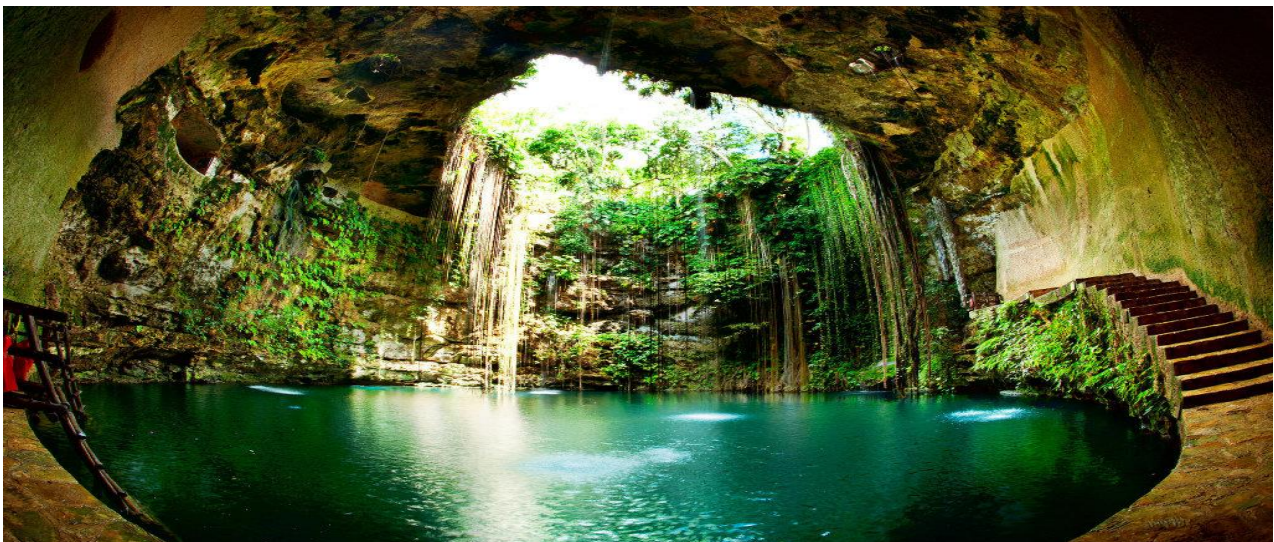

MAYYA TƏQVİMİ

Mayalılar dünya riyaziyyat tarixində sıfırı kəşf edən, dünya tibb elmində ilk beyin əməliyyatı aparan xalq olmuşlar. Mayalıların mükəmməl günəş və ay təqvimləri, Veneranın vəziyyətini göstərən dəqiq cədvəlləri olmuşdur. Tədqiqatçıların fikrincə, mayalıların müasir tibbin yaxın zamanlarda kəşf etdiyi «bakteriya» haqqında bilgiləri olmuşdu. Ümumiyyətlə, mayalılar elmin müxtəlif sahələrində mədəniyyətin ən yüksək zirvəsinə yüksəlmiş, xüsusilə tibb və memarlıq sahəsində böyük uğurlar əldə etmişdilər. Mayalıların ən əzəmətli binaları Yükatanın ən böyük şəhəri olan Uxmaladadır. Arxeoloqlar Yükatanda üst-üstə inşa edilən qədim yeddi mərtəbəli binalara rast gəlmişlər.

Uxmalarda «Müqəddəs Sirlər Tapınağı» adlanan antik bir maya məbədi vardır. Bu məbədin divarlarında xeyli miqdarda müqəddəs simvollarla iç-içə bulunan kitabələr vardır. Bu müqəddəs simvollar və kitabələr Misirin ilk dövrləri və Babil imperatorluğu ilə bərabər bütün antik xalqları bir-birinə bağlayırlar. Amerika qitəsinin simvolu olan bu məbədin ən azı on bir min il yaşı var. Mayyalar şəhərlərinin altında inşa etdikləri tunellər və hovuzlar vasitəsilə bir – birləri ilə əlaqə saxlayırdılar .

MAYYALARIN İNKİŞAF ETMİŞ ŞƏHƏRLƏRİNİN ALTINA VƏ ÜSTÜNƏ İNŞA ETDİKLƏRİ HOVUZ

UXMALADAKI (YÜKATAN) MAYYA TAPINAĞI

Qədim Maya İmperatorluğunda yazıdan (heroqlifdən) da istifadə edilmişdi. Maya yazılarının ən önəmlisi mayaların müqəddəs kitabı olan «Popol Vuh» əsəridir.

MAYYA HEROQLİFLƏRİ

Tədqiqatçılar göstərirlər ki, dünyanın bütün dillərində qədim maya sözləri vardır. Onların fikrincə, Yaponiyada işlədilən dilin yarısı, Meksika yerli dilinin yarıdan çoxu kara-maya dilidir. Qədim Misir dili də bu qəbildəndir.

. Mayyalılar dövlətlərini qanunla idarə etmiş, cəmiyyətin əxlaqı ilə bağlı xüsusi qanunlar qəbul etmiş, qadınlara toplumda hüquqlar verilmiş, bəzi vaxtlarda hətta dövləti qadınlar idarə etmişdi.

Mayyalar 13 Tanrıçığa və bir Ulu Tanrıya inanmış, qızılı Onlara sunulacaq bir metal olaraq qəbul etmişdilər.

İspanlar dini rahiblərinin əmrilə Mayyalara aid tonlarla qızıldan olan əşyaları toplayaraq qalan bütün yazıları, maddi və mənəvi abidələri “ Şeytan əməli “ adlandıraraq məhv etmişlər.

Amerikanın ikinci kəşfi Sibir türklərinin və ya türklərlə əqrəba olan qövmələrin adı ilə bağlıdır. Onlar Berenq boğazından keçərək Şimali Amerikaya yerləşdikdən sonra qərb sahilləri boyunca cənub istiqamətində irəliləmiş və çoxalaraq yayılmışdılar.

Amerikanın üçüncü kəşfi çinlilərin adı ilə bağlıdır. Bizim eranın 400-cü ilində Çin buddist missioneri Fa Syanyaiki yüz dənizçi ilə bərabər gəmi ilə Çindən Yavaya və geriye hərəkət edərək Amerikanı kəşf etmişdi.

Amerikanın dördüncü kəşfi 1001-ci ildə Vikinqli Leif Ericssonun adı ilə bağlıdır.

Amerikanı beşinci kəşf edən isə 1311-ci ildə Malinin müsəlman imperatoru Əbubəkr olmuşdur. Tədqiqatçılar göstərir ki, əgər Aztek mədəniyyəti işğalçı avropalılar tərəfindən məhv edilməsaydı, Əbubəkrin kəşf gəzintisi haqqında xeyli sirri aydın olacaqdı. Qızıl zəngini olan Əbubəkrin atıldığı okean macərası sözün həqiqi mənasında bir kəşf gəzintisi olmuşdu. (Bax: İbrahim Okur, Arsızlık və kültür, səh. 15).

Göründüyü kimi, Amerikanın kəşfi məsələsi bir neçə qövm tərəfindən paylaşılan bir gerçəyə dönmüşdü. Lakin bu kəşflərin heç biri Xristofor Kolumbun kəşfinə bənzəməmişdi. Çünki o kəşflərdən fərqli olaraq Xristofor Kolumbun təmsil etdiyi Amerika tarixi əsrlər boyunca davam edən bir talan və soyqırımın, qızıla hərisliyin qanlı və canlı tarixidir. Kolumb və onun yolunu izləyərək Amerika qitəsinə gedənlər oralara mədəniyyət əvəzinə qanlı dəhşətlər aparmış və bu insanlığa sığmayan Avropa vəhşiliyi nəticəsində milyonlarla qırmızıdərilili hindu vəhşicəsinə qətlə yetirilmişdi. Kolumbun özünün yazdığına görə, onlar Amerikada vəhşilərlə deyil, sözün həqiqi mənasında insanla qarşılaşmışdılar. Kolumb özünün xatirə xarakterli gündəliyində göstərir ki, «bu insanlar (Amerika hinduları nəzərdə tutulur) son dərəcə dürüst və ifrat dərəcədə əliaçıq mərd insanlardı. Başqalarına olan sevgiləri şəxslərinə olandan daha çox idi. Kolumb öz gündəliyində ilk rast gəldiyi və hindu adlandırdığı insanlar haqqında yazır: «onların bədənləri və sifətləri çox gözəldir, dəriləri nə qara, nə də ağdır».

Bütün bu insani keyfiyyətlərinə baxmayaraq, Kolumb Amerika hindularını kölələşdirmişdi. Kolumb gündəlifinin başqa bir yerində göstərmişdi ki, bütün bu yerlilərin hamısını asanlıqla boyun əydirə və hər istədiyini yapıra bilərik. (Bax: Fatihlər yarqılanıyor. Səh.57).

Kolumb Amerika yerlilərinə “ indio “ adını vermişdi. Bu söz digər Avropa dillərinə “İndien”, “İndianer” və “İndian” şəklində dəyişikliyə uğramışdı. Kolumb “Hindu” adlandırdığı bu insanların silah daşmadığına, həyatlarında heç vaxt qılınc görmədiklərini və əllərinə qılınc verilərkən onun iti tərəfindən tuttuqlarını və bu səbəbdən də barmaqlarını kəsdiklərini yazmışdı. Bütün bunlara baxmayaraq Kolumb Amerikada qarşılaşdığı bu dürüst, sülsevər insanların qonaqpərvərliyinə heç bir qarşılıq verməmiş, əksinə, onlara hər istədiyini yapıdaraq olduğu hər yerdə bu yerliləri qızıl bulmağa məcbur etmiş, qızıl bula bilməyənlərin qolunu kəsirmişdi. Kolumb hələ yola çıxmamışdan bu macərəyə nə üçün atıldığını anlataraq göstərmişdi ki:” Qızıl çox gözəl bir şeydir! Ona sahib olan hər şeyin ağasıdır”.Qızıl sayəsində ruhlara Cənnətin qapıları belə açıla bilər.

Amerikanın son 500 illik tarixində önə çıxarılacaq ən mühüm mövzu təbiidir ki, Amerikanın ən azı 17 min illik yerli xalqı olan Hinduların başına özlərini “Mədəni” adlandıran xristian Avropalıların gətirdikləri amansız vəhşətlərdir.

Cənubi Amerikanın qədim Hindular yaşayan bölgələrindən biri Venesueladır. Bu adı ona öz adını da Amerikaya verən Xristofor Kolumbun İspan gəmisində kələm turşusu satan İtaliyanın Florensiya bölgəsindən olan Ameriqo Vespuççi vermişdir. Ameriqo Vespuççi bu bölgədə olarkən su üzərində dirəklərlə qurulmuş qəsəbəni Venetsiyaya bənzədərək qəsəbəni ispanca Venesuela adlandırmışdı. Sonradan bütövlüklə ölkə Venesuela adlanmışdı. Məşhur Amerika filosofu Ralf Uoldo Emerson yazmışdı: "Nədən Dünyanın yarısını əhatə edən nəhəng Amerika kələm turşusu satıcısı Ameriqo Vespuççi kimi bir oğrunun adını daşmalıdır."

. Venesuelada ispan işğalçıları tərəfindən yaşayış yerlərindən qovulanların və tabe olmayanların məhv edilməsi nəticəsində Hinduların sayı kəskin şəkildə azalmış, bir çox Hindu tayfaları İspanların qırğınından qurtulmaq üçün ölkənin balta dəyməmiş meşələrinin dərinliklərinə çəkilməyə məcbur olmuşdular. İspan istilacıları və ilk İspan mühacirləri tabe olan Hindu tayfalarının qızları ilə evlənmiş, bu nikahlardan metislər yaranmışdı ki, bu metislər artıq XVIII-XIX əsrlərdə Venesuela əhalisinin yarısından çoxunu təşkil etmişdilər. Tədqiqatçılar göstərir ki, Venesuelanın İspancasında üç minə qədər Hindu sözləri işlənməkdədir. Onlardan bir çoxunu Venesuela yazıçıları və şairləri öz əsərlərində geniş şəkildə işlətməmiş və bugün də işlətməkdədirlər.

. Cənubi Amerikanın qədim Hindular yaşayan bölgələrindən biri də "Tumako" Hindu tayfasının adını daşıyan Tumakodur. Tədqiqatçılar Tumakoda (İndiki Kolumbiyada) Hinduların bizim erdan əvvəkl X əsrdə yaşadıklarını, Mərkəzi Amerika Mayaları ilə mədəni əlaqədə olduqlarını, bir çox yerlərdə qədim Hindulara məxsus şah əsərlər sayılan memarlıq abidələri və divar yazılarının mövcudluğunu qeyd edərək, göstərir ki, Kolumbiyanın qədim Hindu mədəniyyəti digərlərindən yüksək sənətkarlığına görə seçilir. İspan işğalçılarının gəlişinə qədər Tumakoda da iyirmiyə qədər ilkin sinfi dövlətlər mövcud olmuşdu ki, onların içərisində "Bakata", "İraka", "Duitama", "Quaneta" və "Tayrona" mühüm rol oynamışdı. Çibça- Muiska Hindularının dini mərkəzi olan və yüksək mədəniyyətə sahib İrakada "Günəş məbədi tapılmışdır. O dövrdə Tumakodanın ümumi Hindu əhalisi 2 milyon nəfər olmuş, sonradan onların sayı 350 minə enmişdi. 1863-cü ildən başlayaraq Tumakoda Xristofor Kolumbun şərəfinə Kolumbiya adlanmışdı.

. Güney Amerikanın qədim Hindular yaşayan ölkələrindən biri də Ekvatordur. 1830-cu ilə qədər "Kita" adlanan Ekvator ərazisində qədim dövrlərdə "Kita, Tumbe, Kanyari və s." kimi müxtəlif Hindu tayfaları yaşamışdı. Bizim eranın birinci minilliyinin sonunda Kita tayfası Kara tayfasının ərazilərini fəth edərək Latın Amerikasına tarixində "Kita çarlığı" adlanan bir dövlət qurmuşdular. XV əsrdə Kita çarlığı əksəriyyəti Keçua Hindularından ibarət olan İnk dövləti tərəfindən işğal edilərək İnk imperatorluğuna birləşdirilmişdi. İnk istilacıları bütün gücləri ilə "Kita Çarlığı"nda Keçua Hindularının ləhcəsinin yayılmasına çalışmışdılar. İspan işğalçıların XVI əsrin birinci yarısında Ekvatora soxulması ilə buradakı Hinduların "Keçualaşdırma" prosesi daha da sürətlənmiş, ümumi düşmən olan ispan müstəmləkəçilərinə qarşı bütün qula çevrilmiş Hinduları birləşdirmiş, Keçua dili müstəmləkəçilərə qarşı Hinduların ümumi dili olmuşdu. Kitanı (Ekvatoru) zəbt edən ispanlar burada böyük qızıl və gümüş yataqları tapa bilmədiklərindən ölkədə Hinduları və Afrikadan gətirdikləri zənci qulları işləmək üçün plantasiyalı yaratmışdılar.

. Cənubi Amerikanın Bütün Venesuela, Kolumbiya, Ekvador adlanan ölkələri ilə bərabər, Çili, Urquvay, Peru, Boliviya, Argentina, Paraqvay, Braziliya, Qayana və Qviana adlanan ölkələrinin də ilkin sakinləri əsasən Hindular olmuşlar.

İspan işğalçılarına qədər Çilidə əsasən Keçua, Maruçə və Aymar adlı Hindu tayfaları yaşamışlar. İspan işğalçılarından 150 il öncə, yəni XIII əsrin başlanğıcına qədər Çilini şimal və

mərkəzi hissəsini İnkələr istila edərək öz imperatorluqlarının tərkibinə daxil etmişdilər. XVI əsrdə Çili də ispanlar tərəfindən işğal edilmiş, digər Amerika ölkələrində olduğu kimi burada da Hinduların çox hissəsi İspanlar tərəfindən soyqırma məruz qalmış, qalanları isə İspanlarla və digər Aralıq dənizi xalqları ilə qaynayıb- qarışmışlar. Ona görə də tədqiqatçılar göstərirlər ki, müstəmləkə dövrünün sonunda Çili əhalisini 80 faizini metislər təşkil etmişdi. Bu gün Çili əhalisin yalnız 6 faizini Hindular təşkil edir.

Cənubi Amerikanın ilkin Hindu tayfalarının yaşadığı ölkələrindən biri də bugünkü Uruqvaydır. Yerli Hindu tayfaları olan “Çarrua”, “Çana” və başqalarını İspan işğalçıları ölkəni müstəmləkəyə çevirdikləri zaman Kubada olduğu kimi tamamilə qırıb qurtardıqlarından Uruqvay xalqı əsasən İspan kolonistlərindən formalaşmışdı. Ona görə də Uruqvay mədəniyyətini tədqiqatçılar əsas etibarilə Avropadan köçmüş ilk kolonistlərin adı ilə bağlayırlar. Hindu folklorundan belə çox az nümunələr qalmışdı.

Güney Amerikanın yerli xalqı sayılan Hinduların tarixən yaşadıkları ölkələrdən biri də Perudur. Tədqiqatçılar bugünkü Peru ərazisində ilk insanların yerləşməsini bizim eradan əvvəl X minilliyə aid edirlər. Peruda ilkin yüksək Hindu mədəniyyətinin yaradılmasını tədqiqatçılar bizim eradan əvvəl birinci minilliyə aid edirlər. Onlar Peruda bu mədəniyyətin yaradıcıları kimi Moçe çayının ətrafında yaşadıklarından “Moçika” Parakas yarmadasında yaşadıklarından “Parakas” və “Naska” Hindularını göstərir və qeyd edirlər ki, bunlardan Parakas və Naska Hindularının mədəniyyəti məhdud və lokal xarakter daşımış, Moçika Hinduları ilə paytaxtı Moçika Hindularının ləhcəsində “Günəşlər Günəşi” anlamına gələn “Çan-Çan” olmaqla “Çimu” adlı qüdrətli dövlət yaratmışdılar. Çimu dövlətinin əhalisi vadilərdə bağçılığını inkişaf etdirmək üçün qarışıq suvarma sistemi yaratmağa nail olmuş, çox yaxşı yollar salmış, şəhərlərini məbəd və saraylarla bəzəmiş, öz hökmdarlarını öldürdükdən sonra mumiyalayaraq eni və uzunluğu bir neçə yüz metrlik, hündürlüyü isə 50 metrlik möhtəşəm piramidalarda dəfn etmişdilər.

Perunun məlum mədəniyyəti daha çox Hinduların İnk İmperatorluğunun adı ilə bağlıdır. Qədim İnk dövlətində vahid din olmuş, əhali Günəş kultu olan “İnti”yə və Ali Tanrı olan “Virakoça”ya sitayiş etmişdi. Ümumdövlət dili Keçua Hindularının dili olmuşdu. Tədqiqatçılar göstərirlər ki, bugünə qədər də İnk dövlətinə məxsus əzəmətli məbəd və sarayların qalıqları, çox yaxşı yol şəbəkələri, su kəmərləri, süni suvarma kanalları sistemi, terras əkinçiliyi, son dərəcə gözəl zərgərlik, keramika və toxuculuq nümunələri astronomiya və tibb sahəsindəki nailiyyətləri heyran edicidir. Bütün ölkədə möhkəm qalalar tikilmiş, qala divarları 200 və daha artıq tonluq əzəmətli daşlarla hörülmüşdü. Perunun qədim Hindulara məxsus son dərəcə gözəl maddi mədəniyyət abidələri İspanların işğalı zamanı dağıdılmış, məbədlər və saraylar yandırılmış, onların yerində İspanlar öz kilsə, monastr və saraylarının bünövrəsini qoymuşdular. İnk dövlətinin tarixi və mədəniyyəti onların İspan istilaçıları tərəfindən məhv edilməsi haqqında ən geniş məlumatı şahidləri və bir çox hadisələrin iştirakçılarından alan ata tərəfindən İspan zabitanın, ana tərəfindən isə İnk hökmdar sülaləsinin prensesinin oğlu olan Qarsilaso İnka de la Veqa özünün XVI əsrdə qələmə aldığı “Real kommentariya, İnkələrin mənşəyi haqqında məlumat” adlı əsərində vermişdi.

Cənubi Amerikanın qədim xalqı sayılan Hinduların yaşadığı ölkələrdən biri də Boliviyaadır. Güney Amerikanın “qəlbi” və “Yeni dünyanın çətiri” adlanan ölkəyə 1826-cı ildə buranı İspan müstəmləkəçiliyindən azad edən görkəmli mübariz Simon Bolivarın şərəfinə

“Boliviya” adı verilmişdir. Tədqiqatçılar göstərirlər ki, Boliviyanın tarixi çox qədim minilliklərə dayanır. Buraya ilk insanlar 30 min il öncə gəlmişlər. Bizim eradan əvvəl 1200-cü illərdə ölkənin yüksək dağlıq hissələrində ilk əkinçiliklə məşğul olan Titika gölü ətrafına köçmüş Hindu tayfası Aymarlar yüksək mədəniyyət yaratmış, Keçua Hindularının gəlişinə qədər özlərinin dövlətini qurmuşdular. Bizim eranın XIV əsrində Aymarlar da digər Hindu tayfaları kimi “Kolyasuy” adı ilə dördüncü əyalət olaraq Keçua Hindularının qurduğu İnk dövlətinin tərkibinə daxil etmişdilər. İnlər zəbt etdikləri ərazilərə xeyli miqdarda Keçua Hinduları köçürdülərindən Keçua və Aymar Hinduları Boliviya əhalisinin əsasını təşkil etmişdilər. İspanların Boliviya ərazisini də zəbt etdikdən sonra 1542-ildə Boliviyanı yerli tayfanın adıç olan “Çarkas” adı ilə Perunun İspan karolluğu müavinliyinə daxil etmiş, Amerikanın didər yerlərində olduğu kimi Boliviyaada da İspan müstəmləkəçiləri Hinduların önəmli hissəsini kütləvi şəkildə məhv etmiş, ölkənin qalan əhalisini isə torpaqları ilə birlikdə İspan müstəmləkəçiləri arasında bölüşdürmüş, ölkənin qızılını, gümüşünü və digər qiymətli daş-qaşlarını yağmamış, Hinduları yeni kəşf etdikləri mədənlərdə qul kimi işlətməmişdilər. Bu mədənlərdə hər min nəfərdən 800-ü ağır iş şəraiti nəticəsində məhv olmuşdu. 25 May 1809-cu ildəki Latın Amerikasında Boliviya üsyanı müstəqillik uğrunda müharibənin yeni erasını açmış oldu. Buna baxmayaraq Boliviya öz azadlığına digər Latın Amerika xalqlarından sonra, Marşal Sukrenin komandanlığı altında Venesuela ordusunun köməyi ilə 1825-ci ildə nail olmuşdu.

Keçua Hindularının dili həm Şimali, həm Orta, həm də Cənubi Amerikanın ən geniş yayılmış Hindu dili olmuş, və bugün də bu dil geniş şəkildə işlənməkdədir. Ümumiyyətlə, Hindu dili Amerikadakı İspandilli, Portuqaldilli, İngilisdillivə Fransızdilli dövlətlərin dillərinin leksikasında, fonetikasında və sintaksisində nəzərə çarpacaq dərəcədə özünü göstərməkdədir.

Avropalıların işğalına qədər Cənubi Amerikanın qədim Hindular yaşayan ölkələrindən biri də Argentinadır. XVI əsrin başlanğıcına qədər Argentina ərazisində “Diaqit, Keçua, Quaran, Kerandi Xet, Alakaluf, Ona və Yaman “ kimi Hindu tayfaları yaşamışlar.

XVI əsrin başlanğıcında buranı işğal edən İspanlar zəngin gümüş yataqları tapmış, ona görə də ölkənin adını latınca “gümüş” anlamına gələn “Argentum” olaraq “Argentina” adlandırmışlar. İspan işğalından sonra Argentinanın yerli əhalisi olan Hindular kütləvi şəkildə qətlə yetirilmişlər. Gümüşdən başqa digər qiymətli metallar əldə edə bilməyən İspanlar Cənubi Amerikanın digər bölgələrinə yönəldiklərindən XVII əsrin əvvəllərindən bu əraziyə Ezudilər gəlmiş və həmin ərazilərə sahib çıxmağa başlamışlar .

Argentina bütün müstəmləkə dövründə Qitənin digər bölgələrinə nisbətən geridə qalmış, əhalinin kiçik bir hissəsi yalnız maldarlıqla məşğul olmuşdu. Tədqiqatçılar göstərirlər ki, Argentinada ən faciəli hadisə XIX əsrdə baş vermişdi. Bu dövrdə xüsusi hərbi ekspedisiya dəhşətli hərbi əməliyyat həyata keçirərək Şimali Pataqoniya Hindularını məhv etmişdilər.

XX əsrə qədər Avropalı mühacirlərin təzyiqi altında sistemli şəkildə Hindular yaşayış üçün əlverişsiz bölgələrə sıxışdırılmış, ən zəhmət tələb edən və ən aşağı əmək haqqı ödənilən işlərə cəlb edilmişdilər. Artıq Hindular tamamilə yox olmamaq üçün özlərini qorumağa başlamışdılar (Argentina Hinduları haqqında bax : Pimenova R.A., Şeynbaum L.S., Argentina, Stranı i narodı, Amerika, Yujnaya Amerika, səh.160-199).

Cənubi Amerikanın yerli xalqı olan hinduların yaşadığı bölgələrdən biri də Paraqvaydır. İspan işğalçılarından öncə ölkənin əsas əhalisi hinduların Quaran tayfasından ibarət idi. Paraqvayda qızıl və digər qiymətli metallar tapmayan ispan işğalçıları bu bölgə ilə az maraqlanmış, burada müstəmləkə idarələri çox zəif olmuş, ona görə də ispan koloniyalarının heç birində katolik kilsəsi Paraqvayda olduğu qədər böyük rol oynamamışdı. Hətta bölgəyə mühacirət edən ezidilər ispan kralına söz vermişdilər ki, onlar sülh yolu ilə hindulara oturaq həyata alışmağı öyrədəcək, onları xristianlaşdıracaq və krallığın sadıq nöqərləri edəcəklər. Ezidilər pulla, aldatmaqla, hətta zorla on minlərlə hindunu cəlb edərək öz missiyalarını yerinə yetirmiş, köklü əhalini istismar etməklə, öz cəmiyyətlərinə xeyli miqdarda var-dövlət yaratmışdı. Bir neçə on illik sonra ezudilərin fəaliyyəti o qədər güclənmişdi ki, onlar faktiki olaraq Paraqvayı idarə etməyə başlamışdılar. Sonradan həm İspaniyada, həm də Paraqvaya köçmüş yüksək rütbəli Avropalı müstəmləkəçilər arasında ezudi cəmiyyətinə qarşı narazılıqlar güclənmiş və 1768-ci ildə İspaniya hökumətinin əmri ilə ezudilər Paraqvaydan qovulmuş, onlara məxsus torpaqlar İspan dövlətinin ixtiyarına keçmişdi. Demək olar ki, yarım əsrlik ezudilərin dini hakimiyyəti Paraqvayda ölkənin yerli əhalisi olan hinduların həyatında mühüm izlər buraxmışdı. Tədqiqatçılar göstərirlər ki, ölkənin XVI-XVII əsrlərdəki yüz əlli minlik hindu əhalisindən 1739-cu ildə cəmiyi yetmiş dörd min qalmışdı. (Bax: Nikitin M.S., Paraqvay, Stranı i narodi, Yujnaya Amerika, səh. 201).

Paraqvay iki dilli ölkədir. Burada həm ispan, həm də yerli hindu tayfası olan quaranların dilində danışılır. Paraqvay əhalisinin doxsan faizini ispanlarla hinduların qarışıq evliliyindən törəmiş metislər təşkil edir. Təmiz hindular ölkə əhalisinin yalnız iki faizini təşkil edir.

Tarixən hindu tayfalarının ən çox məskunlaşdığı ölkələrdən biri də Cənubi Amerikanın ən çox əhaliyə malik olan ölkəsi Braziliyadır. Braziliya öz adını ölkədəki qiymətli boyaq maddəsi olan «Pau-Brazil» ağacından götürmüşdü.

Portuqaliyalıların müstəmləkəyə çevirdikləri Braziliya ərazisində XVI əsrin əvvəllərində adət-ənənə və dil baxımından fərqli hindu tayfaları yaşayırdı. Onların ən böyüyü tupi dilində danışanlar idi. Tupilər Braziliyanın iqtisadi və mədəni cəhətdən ən inkişaf etmiş hindu tayfası olmuşdu. Tupilərdən sonra Braziliyanın hindu tayfaları içərisində aravaklar və kariblər də mühüm yer tuturlar.

Braziliya hindularının da digər hindular kimi əsas dini animizm olmuşdu. Ruha sitayiş dini dünyagörüşdə «Animizm» adlanır. Anima latınca ruh deməkdir. Braziliya hinduları arasında şamanizm də geniş yayılmışdı. İnsanlarla ruhlar arasında şamanlar əlaqəçi kimi çıxış edirdilər. Portuqaliyalılar bu ölkəyə gəldikdən sonra hindu tayfalarının təbii inkişaf proseslərini pozmuş, portuqallar hinduların qədim yaşayış məskənlərini dəyişmişdilər. Tədqiqatçılar göstərirlər ki, bu yerdəyişmələr köçürmələr hindu tayfalarının xarakterini də dəyişdirmiş başqa-başqa tayfalarla qaynayıb-qarışma hindu tayfalarını fiziki cəhətdən də dəyişdirmiş mədəniyyətlərini də aradan qaldırmışdı.

1530-cu illərdə Braziliyada özlərinin xüsusi idarəçilik və məhkəmə sistemini yaradan Portuqaliya müstəmləkəçiləri burada yaşayan hinduları pula çevirmiş, yaratdıqları plantasiyalarda işlətməmişdilər. Ümumiyyətlə, Braziliya etnik və irqi baxımdan çox qarışıq bir ölkədir. Braziliya əhalisinin doxsan faizi Portuqaliya dilində danışır. Portuqaliya dili ilə yanaşı, Braziliyada hindu dili

və xüsusilə Braziliyaya ilk gələn Avropalı missionerlər tərəfindən tupi hindularının dili əsasında yaradılan və ümumi dil adlanan dil də geniş yayılmışdı.

Tədqiqatçılar göstərir ki, hinduların taleyi Braziliya tarixinin ən faciəli səhifələrini təşkil edir. Braziliya mədəniyyətinin əsasını hindu, portuqal və Afrika elementləri təşkil edir. Ümumiyyətlə, Braziliya milli mədəniyyətlərinin formalaşmasında hindu və Afrika elementləri üstünlük təşkil edir. (Braziliya hinduları haqqında bax: Lukaşova, E.N.Martınova, E.İ.Kotovskaya, M.Q.Braziliya, Stranı i napodi, Amerika, Yujnaya Amerika, səh. 219-267).

Cənubi Amerikanın qədim hindular yaşayan bölgələrindən biri də Qayanadır. Avropalılar gəlməmişdən əvvəl Qyanada hindu tayfalarından olan aravaklar yaşamışdılar. Qayana ərazisi uğrunda XVI-XVII əsrlərdə İngiltərə, Fransa və Hollandiya müstəmləkəçiləri bir-biri ilə mübarizə aparmış, ilk əvvəl hollandlar möhkəm mövqə qazanmış və 1773-cü ildə burada üç kaloniyaya sahib olmuş, XVII əsrin əvvəllərindən başlayaraq burada plantasiya təsərrüfatını inkişaf etdirərək tütün, pambıq, şəkər qamışı və kofe becərmişdilər. Plantasiya təsərrüfatını gücləndirən hollandlar hinduları bu plantasiyalarda qul kimi işlədə bilmədiklərindən XVIII əsrin ortalarından başlayaraq buraya Afrikadan zənci qullar gətirməyə başlamışdılar.

Qayana uğrunda mübarizə XVIII-XIX əsrlərdə də rəqib dövlətlər arasında da davam etmiş, nəhayət 1803-cü ildə İngiltərə üç Hollandiya kaloniyasını işğal etmiş, 1813-cü ildə onları bir kaloniyada birləşdirib «Britaniya Qvianası» adı altında Britaniya İmperatorluğuna qatmışdı. Ölkənin dövlət dili ingiliscə olmasına baxmayaraq, hinduların əksəriyyəti hindu dilinin yerli dialektlərində bir-biri ilə ünsiyyət saxlamışlar. (Qayana hinduları haqqında bax: Kovalskaya A.S. Qayana, Stranı i narodi Amerika, Yujnaya Amerika, səh. 267-273).

Cənubi Amerikanın qədim hinduların vətəni olan ölkələrdən biri də Qvianadır. Qviananı da Xristofor Kolumb 1499-cu ildə kəşf etmişdi. Buna baxmayaraq, Qviananın ərazisinə ispanlar deyil, 1604-cü ildə ilk olaraq Fransa müstəmləkəçiləri yerləşmişdilər. XVII-XVIII əsrlərdə ölkəni dönə-dönə hollandlar və ingilislər işğal etmək istəsələr də buna nail ola bilməmiş, sonda ölkə 1817-ci ildə qəti olaraq Fransanın hakimiyyəti altına keçmişdi.

Müstəmləkəçilərin yerli hinduları məhv etməsi ilə ölkə əhalisinin sayı kəskin şəkildə azaldığından plantasiyalarda işləmək üçün Afrikadan zənci qullar gətirilməyə başlandı. XIX əsrin ikinci yarısında qul alverinin ləğv edilməsi ilə Fransa Qviana plantasiyalarında və yeni kəşf edilən qızıl mədənlərində işlətmək üçün Hindistan və Çindən işçilər gətirmiş, Paris Kommunasının məğlubiyyətindən sonra Fransa hökuməti buraya xeyli miqdarda kommunaçını sürgün etmişdi. Qviana əhalisinin əksəriyyəti xristian katolikdir.

Avropalı müstəmləkəçilər təkcə Şimali, Orta və Cənubi Amerikanın yerli əhalisi olan hinduları məhv etməklə, onları öz yurd-yuvalarından didərgin salmaqla, onlara ağır işgəncələr verməklə, ən ağır işlərdə işlətməklə kifayətlənməmiş, onların min illərlə yaratdıqları yüz minlərlə maddi və mənəvi mədəniyyət nümunələrini də dağıtmış, yandırmış, yer üzündən silmişdilər.

Tədqiqatçılar göstərir ki, 12 iyun 1562-ci il dünya mədəniyyəti tarixinin ən qara günlərindən biri kimi tarixə düşmüşdü. Bu gün (12 iyun 1562-ci il nəzərdə tutulur) fransiskan katolik təriqət rahibi, 1561-ci ildə Yükatan və Qvatemala əyalətlərinin katolik fransiskan

təriqətlərinin birləşməsindən sonra bu əyalətlərin dini başçısı olmuş, ispan əsilli Diego de Landanın əmri ilə mayalılara məxsus minlərlə kitabə, mayalılara məxsus heykəl və yüz doxsan yeddi vaza məhv edilmişdi.

Fanatik Yepiskop Landa Yükatan və Qvatemala birləşmiş əyalətlərinin dini başçısı olduqdan sonra onun ilk işi yerli xalq olan mayalılara amansız işgəncələr vermək olmuşdu. Bu məqsədlə o qəddarcasına Yükatan mayalıları öldürmək və onları köçürtməklə kifayətlənməmiş, onların dini kitablarını məhv etmişdi. Bu haqda Landa özü də «xronika»sında yazmışdı. Çünki Landa ilk dəfə olaraq mayalıların tarixi, yazıları və mədəniyyəti haqqında məlumat vermişdi. Bütün bunlarla yanaşı, Landa mayalıların ən məşhur hakimiyyət sülalələrindən biri olan Kokomlar xanədanı haqqında da dəqiq məlumatlar vermişdi.

Tədqiqatçılar göstərirlər ki, Cənubi Amerikaya ilk insanlar on beş on yeddi min il bundan əvvəl gəlmişlər. Bunlar qədim hindular idi ki, Cənubi Amerikadan xeyli öncə Şimali Amerikada məskunlaşmışdılar. Amerika qitəsində hindu əkinçiliyinin inkişafı dayansa da, onlar dünya əkinçilik mədəniyyətinə kartof, qarğıdalı, balqabaq, yerfindığı və s. kimi bugünkü dünyanın bir çox ölkəsində yetişdirilən və insanların gündəlik tələbatını ödəyən kənd təsərrüfatı məhsulları bəxş etmişlər.

Bu gün xeyli hindu tayfaları öz dilləri və mədəniyyətlərini tamamilə itirsələr də mayalıların Keçua və Aymar kimi qəbilələri öz dillərini və mədəniyyətlərini qoruyub saxlamışlar. Mayalıların son paytaxtı Mani şəhəri olmuşdur ki, bu gün onun xarabalıqları qalmaqdadır.

Kəşflər çağını Avropada ən güclü dini qurum olan Tapınakçılar başlatmışdı. Uzun müddət Qərbi Avropanın əldə etdiyi bütün sərvəti bu Tapınakçıların nəzarəti altında olmuşdu. Tapınakçılar sahib olduqları müəzzəm sərvətlə krallıqları belə özlərinə tabe etdirməyə çalışmış, bəzi ölkələrdə buna nail də olmuşdular. Onlar Papalığı belə ələ keçirməyə cəhd göstərmişdilər. Bütün Avropanı saran bu qorxunc təriqət sonradan güclü nəzarət altına alınsa da , bir çox öndə olanları ələ keçirilərək tonqalda yandırsalar da, onlar adlarını dəyişdirərək varlıqlarını sürdürmüş, yer altına çəkilərək gizli fəaliyyət göstərməyə başlamışdı. Onların bəzi qolları bir neçə əsr sonra «Mason lojaları» quraraq «Mason» adı ilə fəaliyyətlərini davam etdirmiş və bu gün də davam etdirməkdədi. (Bax: Nigel Cliff, Son Haçlılar, Remzi Kitab evi, 2013).

Əsas aparıcıları Tapınakçılardan ibarət olan Avropalıların Şimali, Orta və Cənubi Amerikanı işğal edib oraların yerli əhalisi olan hindulara məxsus qızıldan olan maddi mədəniyyət nümunələrini əritdirərək külçə halında Avropaya daşımaqla tarixin axışını dəyişdirmişlər.

Tapınak Şovalyələrindən biri olan, altun əldə etmək üçün bütün Aztek hindularını qətlə yetirən İspaniyalı Hernan Çortez Azteklərə məxsus qızıl xəzinəsinin yerini öyrənməkdən ötrü xəyanət yolu ilə ələ keçirdiyi Aztek hökmdarına ağır işgəncələr verərək, sonda xəzinənin yerini öyrənmiş, ələ keçirdiyi sənət əsərlərini əritdirib külçə halına salmış, həmçinin «Cusco tapınağı»nın qızıldan olan qapılarını sökdürtdürmüş, tapınaqda taxt üzərində oturulmuş öncəki hökmdarlara məxsus qızıldan olan qəbirüstü heykəllərini də əritdirərək topladıqları bütünqızılları iki yüz sandığa yerləşdirərək yerli hinduların bellərində Caxamalcadakı mərkəzlərinə, oradan da İspaniyaya daşıtdırmışdı.

Digər bir İspaniyalı Tapınakçı Françisko Pizarro da Kolumb və Chortez kimi qızıl əldə etmək üçün İnk hindularının ərazilərini işğal edərək inklərə məxsus bütün qızıldan olan maddi mədəniyyət nümunələrini yağmalatdırmış, gəmilərə yüklədirərək Avropaya göndərmişdi.

Şimali, Cənubi bütün Amerika hindularına məxsus qızıldan olan maddi mədəniyyət nümunələrini tükətdikdən və yerli hinduların böyük bir qismini soyqırma uğratdıqdan sonra Carlo Cipollanın böyük bir qismini soyqırma uğratdıqdan sonra Carlo Cipollanın «İlk möcüzə» adı verdiyi dəniz səviyyəsindən dörd min metr yüksəklikdə yerləşən Potisidə zəngin bir gümüş mədəni kəşf edən İspaniyalılar 1545-1562-ci illərdə bir-birinin ardınca daha yeddi gümüş mədəni bulmuşdular.

Bir tərəfdə Potosi, digər tərəfdə isə Zacatecas gümüş mədənləri XVI-XVII əsrlərdə İspaniyanın sərvət, var-dövlət zənginliyinin başlıca qaynağı olmuşdu. Amerikadan gətirilən qızıl və gümüş bütün Avrasiyanın üzərində öz təsirini göstərmiş, orada bazarları ələ alaraq qarşılığında lazımı mallar tələb edilmiş, gətirilən bu gümüşlərdən həm sikkə, həm də külçə şəklində ticarətdə istifadə edilmişdi.

Tədqiqatçılar göstərir ki, Amerikadan gətirilən bu müəzzəm sərvət İspaniya və ümumiyyətlə, Avropa xalqlarına, hətta İspan və Avropa krallarına, zadəganlarına, aristokratlarına deyil, Tapınakçılar vasitəsilə yalnız katolik xristianlığın ixracatına sərf edilmişdi. Başda İspaniya olmaqla Avropanın katolik məzhəbində olan xristian dövlətləri həm müsəlmanlara, həm də xristianlığın Protestan məzhəbinə qarşı savaşırmışdı.

İspaniya Amerika hindularından əldə etdiyi qızıldan və gümüş mədənlərindən qazandığı gümüşlə bir «Para İmperatorluğu» qura bilsə də, bir «İqtisadi İmperatorluğa» dönüşə bilməmiş, yalnız idxalatçı bir dövlət olaraq qalmışdı. Xüsusilə ispanların dövründə dünyanın dörd bir tərəfində qəbul edilən «pesetas»adlanan gümüş sikkələrinə sonradan hiylə qatmaları anlaşılnca öz etibarını sürətlə itirmiş, gümüşlə bağlı İspaniyanın dünya hegemonluğu zaman-zaman həm iqtisadi, həm də hərbi sahədə öz yerini İngiltərəyə tərk etmişdi. (Bax: İbrahim Okur, Altun dünya tarixinə fərqli bir pəncərə, Okursoy kitabları 22, səh. 312,313, 317, 318)

Tədqiqatçılar göstərir ki, 1492-ci ilə qədər Kolumbun varlığı Yükatan adasının əhalisi üç yüz min idi. Kolumbun gəlişindən sonra keçən iki il müddətində adanın əhalisinin üçdə biri qətlə yetirilmiş 1508-ci ildə sağ qalan yerlilərin sayı altmış minə, 1548-ci ildə isə beş yüzə enmişdi. Kolumb 1500-cü ilə qədər adada 340 ədəd dar ağacı inşa etdirmişdi. XVI əsr İspaniya tarixçisi Fernandez de Oviedo bütün bu vəhşətləri son dərəcə sevinc və coşğu ilə qələmə alaraq göstərmişdi ki, bütpərəstlərə qarşı işlədilən barıt İsa Məsih üçün yandırılan tüstü sayılırdı.

Kolumbun həyata keçirdiyi işlərdə Həzrəti İsanın xristianlığı deyil, papaların «mərifətilə» Avropalılaşdırılmış xristianlığın bütün iyrənclikləri görünməkdədi. Amerikaya gedən bütün Avropalı qövmlərin orada həyata keçirdikləri soyqırımların hamısı eyni xarakterli idi. Belə ki ispanlar Meksikaya daxil olduqları 1520-ci ildə Meksikanın əhalisi 25 milyon idi. Bu yerli əhalinin sayı 1548-ci ildə 7 milyona, 1605-ci ildə isə sadəcə 1,5 miyona düşmüşdü. Yəni yerli əhalinin 95 faizi soyqırma məruz qalmışdı.

Tədqiqatçılar göstərilər ki, beş il müddətində müstəmləkəçi Avropalılar Kuba adasında demək olar ki, bütün adadakı hinduları qətlə yetirmişdilər. Lakin işğalçıların Kubada açdırdığı mədənlərdə işləmək üçün işçi qüvvəsi qalmadığından onlar 1517-ci ildə yenidən qul ovuna çıxmış və bu məqsədlə gəmlərini Yükatana yönəltilmişdilər. Lakin yüksək mədəniyyətə və güclü təşkilata malik olan Yükatan hinduları qul ovçularına qarşı şiddətli müqavimət göstərmişdilər.

Tədqiqatçılar göstərilər ki, o dövr Osmanlı və digər Avropa ölkələrinin iqtisadiyyatını məhz bu gümüş mədənləri çökdürmüşdü. Bu mədənlərdə üç yüz il boyunca səkkiz milyon Qırmızıdərilili hindu öldüyü təxmin edilməkdədi. Bütün bu ölkələrdə yox edilən insanların yerini Avropalı kölə tacirləri Afrikadan gətirilən qaradərili kölələrlə doldurmuşdular. (Seçmələr bizimdir –A.M.Bax: İbrahim Okur, Arsızlık və kültür, Türk Düşüncə Hareketi Yayınları, İstanbul 2002. Səh.117).

Avropalıların Afrika səfərlərində qarşılaşdıqları qaradərililər yeni bir problemin ortaya çıxmasına yol açmışdı. Onların inandıqları İncilə görə, bütün insanlar Adəm və Həvvadan törədiklərindən onlar qardaşdılar. Lakin bu törəyiş və qardaşlıq Avropa köləçilərinin işinə yaramadığından onlar insanlarda dörd ayrı-ayrı irqin mövcud olduğunu, və insanların tək bir ata-anadan, yəni Adəm və Həvvadan deyil, fərqli zamanlarda ayrı-ayrı ata-anadan törədiyini irəli sürmüşdülər.

İspanlardan sonra XVII əsrin əvvəllərindən başlayaraq, Anqlo-Saksonlar Amerika yollarına düşmüş, onlar da bugünkü ABŞ ərazisində o zamanlar yaşayan on iki milyona qədər yerli hinduları sistematik soyqırırma məruz qoyaraq, artıq 1900-cü ilə qədər onların sayına 250 minə düşürmüşdü.

Bu ənənə XX əsrdə də eynilə davam etdirilmişdi. Belə ki, Fillipində olan vəzifəli bir Amerika zabiti o dövrdə bildirmişdi ki, sözləri ağzınızda gəvələməyin heç bir mənası yoxdu. Biz Amerikalılar Qırmızıdərililərin kökünü qurutduq və sanıram ki, çoxumuz bundan qürur duyuruq.

Bu fikirlər tək-cə bir Amerika zabitinə məxsus deyildi. Bu məsələ uzun müddət Amerikanın və bütövlükdə o dövr Avropasının birinci şəxslərinin ana siyasətlərindən biri olmuşdu.

Amerikanın 26-cı prezidenti Theodore Roosevelt özünün məşhur «Üzücü həyat» nitqində göstərmişdi ki, heç şübhəsiz bizim bütün milli tariximiz bir yayılma hərəkatının hekayəsidir. Barbarların (yerli Qırmızıdərililər nəzərdə tutulur) ya uzaqlaşdırılmağa, ya da boyunduruq altına girmələri qüdrətli mədəni irqlərin (Avropalılar nəzərdə tutulur) savaş qabiliyyətlərini heç bir zaman itirməmələrindən dolayıdır. (Seçmələr bizimdir A.M. Bax: Fatihlər yarqılanıyor, səh. 73).

Avropalıların bu vəhşiliklərini üzə çıxaran tədqiqatçılar belə bir məntiqi nəticəyə gəlmişlər ki, Avropa kulturləri öncə düşüncələrini, yazarlarının düşüncəsinin hadisələri, sonra da hadisələrin düşüncəni yönləndirilməsi ilə yüksələn bir kulturdür. Belə ki, Avropanın ən sayılan düşüncələrindən biri olan Hegel köləliyin ləğv edilməsinə qarşı çıxanlara aqlının verdiyi bütün xidmətləri sunmuş, Avropalıların Afrikada zəncilərə yapmış olduqlarının əksinə olaraq Amerika hindularının kölələşməyə qarşı çıxdıqlarına görə, onları zəncilərdən də aşağı irqə daxil edərək aşağılamağa çalışmış və göstərmişdi ki, «Afrikalılar Avropa kultürünü mənimsəməyə Qırmızıdərililərdən daha çox uyğundurlar».

Amerikaya ayaq basan Avropalıların yerli əhali olan Qırmızıdərililəri soyqırma uğratdıqdan sonra bu nəhəng qitə heç də boş qalmamış, oraya Afrikadan gətirilmiş kölələrlə yanaşı müxtəlif Avropa ölkələrinə məxsus insanlar da yerləşmişdi. İngilis müstəmləkələrində 1833-cü ildə, Fransız müstəmləkələrində 1848-ci ildə, ABŞ-da 1866-cı ildə, Kubada 1886-cı ildə, Brazilyada 1888-ci ildə «kölə idxalatı yasağı» yürürlüyə girməsindən sonra Amerika qitəsində kölə yetişdirməçiliyi yeni bir qazanc halına gəlmiş, bu məqsədlə plantasiyalar yaradılmış və bu plantasiyalarda yetişdirilən kölələr bazarlarda satılmağa başlanmışdı.

Beləliklə, əgər dünyanın digər hissələrində hər hansı bir irq üstünlük təşkil edirsə, Amerika qitəsində Avropalıların gəlişindən sonra vəziyyət tamamilə dəyişmişdi. Belə ki, Antil adasının şərq sahillərində əhalinin çoxu, Yamayka, Naiti və Trinidad adalarında isə əhalinin mütləq əksəriyyəti qara irqə, ABŞ, Kanada, Argentina və Uruqvayda ağ irqə məxsus insanlar, Şimali Amerikanın ensiz zolağında eskimoslar və nəhayət, Mərkəzi və Cənubi Amerikanın geniş ərazisində, xüsusilə Meksika, Qvatemala, Peru, Ekvador və Paraqvayda əsasən hindular və metislər yaşamaqdadırlar.

Avropalıların bu köləçilik və digər siyasətləri nəticəsində elə bir qarışıq dünya meydana gəlmişdi ki, gedərək kimsə ağ, qara və qırmızı dərilili olmamağa başlamışdı. Məhz belə bir ortamda Avropanın «başbilənləri» «saf qan» nəzəriyyəsini yenidən dövriyyəyə buraxmağa başlamışdılar. Avropa bu gün belə öz irqçilik siyasətini davam etdirməkdədir. Belə ki, Avropa Birliyinin üzvü olan ölkə əhalisinin üçdə ikisi bu gün belə irqçidirlər. Bu gün belə dünya aydınlanmış bir Avropa ilə deyil, sadəcə başqaları hesabına zənginləşmənin bir yolunu bulmuş «Avropa gerçəkliyi» ilə qarşı-qarşıyadır.

Beləliklə, Avropa istilacıları Amerikaya ayaq basandan sonra təkcə Amerika hindularını qətlə yetirməklə və onların maddi və mənəvi mədəniyyət nümunələrini məhv etməklə kifayətlənməmiş, həm də Amerikanın etnik və toponomik xəritəsini də əsaslı şəkildə dəyişdirmişdilər.

Bütün bunlarla yanaşı, bizi ən çox maraqlandıran Amerika qitəsinin ən qədim sakinləri olan Mayalılar və onların türklərlə bağlılığı məsələsidir.

İndiyə qədər Amerika qitəsinin ən qədim xalqlarından olan hinduların tarixinə, dilinə, antropologiyasına, etnoqrafiyasına, həmçinin maddi və mənəvi mədəniyyətlərinə dair yüzlərlə məqalə və monoqrafiya həsr edilmişdir. Bununla belə, 1492-ci ilin oktyabr ayında Xristofor Kolumbun rəhbərliyi ilə Amerika qitəsinə ayaq basan acgöz Avropalı istilacılar tezliklə «Yeni Dünya» adlandırdıqları köhnə və qədim Amerikanın dörd bir yanına yayılsalar da, onların diqqətini cəlb etməyən hindu və ya qırmızıdərilili adlandırdıqları yerli xalqın tarixi və mədəniyyəti yalnız XIX əsrdə Avropa tədqiqatçılarının diqqətini cəlb etməyə başlamışdı. Bunların içərisində 1879-cu ildə Vaşinqtonda əsası qoyulan Smitson İnstitutunun ilk direktoru Con Paulun hindu dilinə həsr etdiyi «Amerikanın şimalından Meksikaya qədərki hinduların dil ailəsi», Frans Boasın iki cildlik «Şimali Amerika hindularının dili», fransız alimi Riv Polyanın «Amerikanın yerli insanları» adlı əsərləri, rus Sovet tədqiqatçılarından R.B.Kinjalovun, «Qədim Amerikanın incəsənəti», «Qədim maya mədəniyyəti» və s. kimi bir sıra əsərləri xüsusi yer tutur. Lakin bu göstərilən müəlliflər hindularla bağlı hər şeydən bəhs etsələr də, onların türklərlə yaxınlığı, qohumluğu və əlaqələrindən bəhs etməmişlər.

Amerika hinduları ilə bağlı araşdırma aparan ilk türk tədqiqatçısı Təhsin bəy Mayatəpək olmuşdur. Sonradan mayalıları türk hesab edən və maya dilindəki təpək sözünün türkcədəki təpə sözü ilə eyniyyət təşkil etdiyini özünə Mayatəpək təxəllüsü götürən Təhsin bəy Atatürkün istəyi ilə 1935-ci ildə Türkiyənin Meksika səfirliyinə məsləhətgüzar (işlər vəkili, səfir əvəzi) təyin edilmişdi. Meksikaya Təhsin bəy əslində Atatürk tərəfindən Mu qitəsi və mayalılarla türklərin əlaqələrini araşdırmaq və «Günəş Dil Nəzəriyyəsi» haqqında yeni məlumatlar toplamaqla görüldürülmüşdü.

Təhsin bəyə Meksikada Amerikalı arxeoloq Villiam Nivenin əldə etdiyi Meksika gil lövhələri göstərilmişdi. Maya hindularının dilinin kökü bu lövhələrdə gizli idi. Təhsin bəy türkcə ilə maya dili arasındakı bənzərlikləri müəyyənləşdirmək üçün maya dilinə aid mətnlər haqqında bilgi toplamağa başlamış və bu tabletlərin şifrəsinin açılışı onu xeyli təəccübləndirmişdi. Belə ki, Meksika tabletləri eradan əvvəl Sakit okeanında mövcud olmuş bir qitədən bəhs edirdi. Tədqiqatçılara görə, Mu adı verilən bu qitə on iki min il öncə bir dəhşətli zəlzələ nəticəsində Sakit okeana qər q olmuşdu. Öz araşdırmalarını genişləndirən, yeni-yeni mənbələrlə qarşılaşan Təhsin bəy bu dəfə ömrünün əlli ilini qədim Mu qitəsinə, və Mayalılara həsr edən ingilis alimi James Churchvardın əsərləri ilə tanış olmuş, bu əsərləri təhlil edərək beş maddədən ibarət xülasəni və başqa qaynaqlardan əldə etdiyi bilgiləri 14 raport, üç dəftər halında 1935-ci ilin dekabr ayından başlayaraq, Atatürkə və Türk Tarix Qurumuna təqdim etmişdi. Təhsin bəyin bu raportlarında bizi maraqlandıran Mayalıları və digər Amerika hindularının türklərlə bağlılıqlarıdır. Təhsin bəyin ingilis alimin əsaslanaraq bir cildlikdə apardığı tədqiqatlar əslində Mu qitəsi və xüsusilə Amerika qırmızıdərililəri ilə türklər arasındakı yaxınlığı tədqiq etməyə yönəli son dərəcə orijinal bir tədqiqatlardır. Təhsin bəyin bu qiymətli tədqiqatları Atatürkün vəfatından sonra uzun müddət davam etdirilməmiş, yalnız 1970-ci illərdə Qazanda tatar alimləri Karamullin və Aribcanov bu pərdənin üstünü yenidən açmışdılar (Bax: Voprosı Tyurkskoqo yazıkoznaniya, Kazan, 1976, səh. 129-143).

Amerikanın qədim xalqı olan Mayalıların, Azteklərin, İnkələrin türklərlə əlaqəsindən bəhs edən Təhsin bəy ingilis tədqiqatçısı James Churchvarda əsaslanaraq göstərmişdir ki, uyğur, akkad və sumer adlı irqdaşlarımız bəşəriyyətin ilk vətəni sayılan Mu qitəsindən minlərcə il əvvəl çıxaraq dünyaya yüksək maarif və mədəniyyətlərini, dil və dinlərini aparmışlar.

Araşdırmalarını genişləndirən Təhsin bəy Amerika qitəsindən Mayaların, Azteklərin, İnkələrin, Keçuaların, Maqavların, bir sözlə, Avropalıların qırmızıdərililər adlandırdıqları hinduların da türk kökənli olduğuna dair ip ucları əldə etmişdi.

Təhsin bəy həmçinin qədim Maya, Aztek və İnkələrin işlətdikləri və üzərində ayla ulduz fiqurlarının olduğu əşyaların, davulların və qalxanların da türklərinkinə bənzədiyini qeyd etmişdi.

Təhsin bəy Atatürkə göndərtdiyi raportlarında bizim üçün də gərəkli olan Mu, Maya, İnk, və Atlanta uyqarlıqları ilə türklər arasındakı əlaqədən, Şumer, Akkad və Uyğur türklərinin Mu qitəsindən dünyaya yayıldıqlarından, Şimali Amerikanın Texas əyalətindəki yerlilərin danışdığı Atakapa dilində bulduğı türkcə sözlərdən, Kışna və Maya dilindəki bəzi kəlmələrin türkcə olduğundan bəhs etmişdi.

Təhsin bəy raportlarında Meksikada hinduların danışdıqları dəyişik ləhcələrdəki bəzi sözlərin türkcə ilə eyniyyət təşkil etdiyini sübut etməyə çalışmış, bununla əlaqədar olaraq fransız

tədqiqatçılarından Brasseur de Bourbourgın Meksika və Orta Amerika yerlilərinə həsr etdiyi və 1868-ci ildə Parisdə nəşr etdirdiyi əsərindəki yerlilərə aid sözlərin kiçik fərqlərlə türkcədə mövcud olduğunu faktlarla göstərmişdi.

Mayya və türk dilində, eləcə də Azərbaycan dilində işlənən yüzlərlə oxşar və ya ortaq sözlər var. Onlardan bəzilərinə diqqət edək:

1. Axal - axıntı, su axıntısı, göl
2. Akaan - su basqını, sel
3. Baat - balta
4. Bal - baldız
5. Bik - bükülmüş, bürülmüş
6. çakav - atəş, od, yandırmaq
7. əlkaab - barmaq (əl barmağı)
8. əloox - ayaq barmağı
9. emən - enmək
10. qalaan – 1.qalmaq yeri, 2.zindan
11. kar - qar
12. Kin - 1.Günəş, 2. gün, çağ
13. kabah – qabağ, ön tərəf, irəli
14. Kuç - 1. güc, qüvvət, 2. Dirəniş
15. Son - son, sonuc
16. Sulan – sulanmaq, suya batırmaq, yaxalamaq
17. Tasah - daşımaq, gətirmək
18. Tuy - tük, saç
19. Yalat - 1. yalamaq, 2. dadına baxmaq
20. Yax kin - yaz mövsümü və sair

Təhsin bəy həmçinin Rablo Patronun Peru və Boliviyaadakı Kişua və Aymara hindularının dilinə həsr etdiyi əsərində işlənən şumer və asur sözləri ilə türkcə sözləri qarşılaşdırılmış və göstərmişdi ki: «Şimali, Orta və Cənubi Amerikadakı yerli qövmlərin bir çoxunun dillərinin

səpələnmiş halda mövcud olan bir çox türkcə sözlərdən başqa Peruda danışılan kişna və aymara dillərində bulunan türkcə, şumerçə və assurca sözlərin buralara və bütün Amerika ərazisinə Berinq boğazından gələn türklər və şumerlər vasitəsilə yayıldığı, yoxsa James Churchvardın açıqladığı Mu qitəsindən minlərlə il əvvəl çıxmış olan uyğur, şumer və akkadlar tərəfindən gətirilmiş olduqları haqqında qəti bir fikir irəli sürmək mümkün olmadığından bir çox mühüm tarixi məsələnin tarix qurumu tərəfindən tədqiqinin arzu edək. (İqtibas Sinan Meydanın göstərilən əsərindən götürülmüşdür – A.Q. Bəx: səh. 125-126).

Təhsin bəy batmış qitə Mu ilə türklərin arasındakı yaxınlıqdan daha çox bütün dillərin qaynağının türkcəyə dayandığını irəli sürən «Günəş dil nəzəriyyəsini» gücləndirəcək faktlara yer vermişdi.

Tədqiqatçıların irəli sürdüyü məlumatlarda bizi ən çox maraqlandıran hinduların Amerika qitəsinə Berinq boğazı yolu ilə Sibir, Altay və ya Orta Asiyadanmı, yoxsa Sakit okean yolu ilə Mu qitəsindənmi gətdiklərindən daha çox onların çox qədim çağlarda Amerikaya gətdikləri və ən başlıcası onların türklərlə nə dərəcədə bağlı olduqlarıdır.

Tatar türkləri ilə Amerika hindularının eyni kökdən olduğunu ilk dəfə 1638-ci ildə Amerika hinduları arasında xristianlığı yaymaq üçün Avropadan xüsusi missiya ilə Amerikaya gələn katolik rahibi Antonio Kalanqa irəli sürmüşdü.

Tədqiqatçıların əksəriyyəti, Amerika hindularını etnik baxımdan monqol irqi ilə bağlamışlar. Heç təsadüfə deyil ki, bu tədqiqatçıların əksəriyyəti türkləri və xüsusilə tatar türklərini də monqoloid hesab etmiş və heç şübhəsiz ki, monqol dedikdə tatar türklərini nəzərdə tutmuşlar.

Uzun müddət Amerika hinduları ilə bağlı tədqiqat aparan Təhsin bəy Mayatəpək Türk Dil Qurumuna göndərdiyi raportlarının birində Peruda vaxtılı hökmdarlıq etmiş İnq imperatorlarından bir neçəsinin adlarının türkcəyə çox bənzəməsindən, Peru yerlilərinin danışdıqları Keçua dilinə aid bir çox kəlimələrin türkcə olduğundan, Peru dilçilərindən Rablo Patronun 1900-cü ildə Perunun Lima şəhərində nəşr etdirdiyi əsərində Şumer dili ilə türk dili arasındakı qohumluğunu izah və bəyan etməsindən bəhs edərək Amerika hindularının türk kökənli olmasını irəli sürmüşdü.

Təhsin bəy həmçinin Argentinanın şimalındakı yerli hinduların danışdıqları «Lülə» dilində rast gəldiyi türkcə sözlərdən bəhs etmiş, türk dilinin qrammatikası ilə lülə dilinin qrammatikasını qarşılaşdırmış və bu dillərin də türk kökənli olduğunu bildirmişdi.

Təhsin bəy Mayatəpək Amerikadakı bu araşdırmaları ilə türk dilinin geniş yayıldığını göstərərək «Günəş dil Nəzəriyyəsini» də gücləndirmiş, Atatürkün irəli sürdüyü «Türk Tarix Tezisini» təsdiqləmişdi. Təhsin bəyin başarılı tədqiqatları Atatürkün çox xoşuna gəlmiş, onun Amerikada türk izləri aramaqda nə qədər haqlı olduğunu bildirmişdi. (Geniş məlumat üçün bax: Sinan Meydan, Atatürk və kayıp kıta Mu, İstanbul 2014)

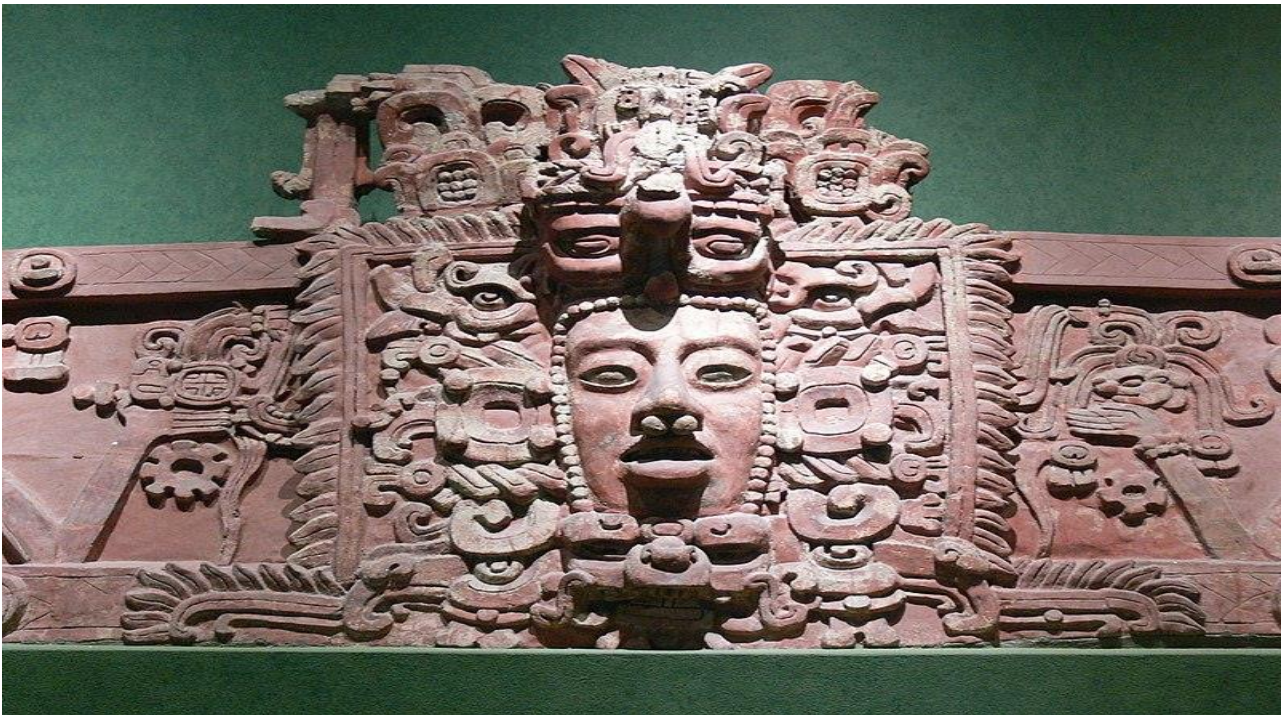
Məşhur türk alimi İbrahim Okur da özünün «Arsızlıq və kültür» adlı əsərində Amerika hindularının türk mənşəli olduğunu qeyd edərək göstərir ki, Sibir türkləri Berinq boğazından keçərək Amerikaya yerləşmiş, qərb sahilləri boyunca cənub istiqamətində irəliləmiş və oralarda çoxalaraq yayılmışdılar. (İbrahim Okur, Arsızlıq və kültür, İstanbul 2002, səh.115-116).

Maya türkləri ilə bağlı bir fikri də qeyd etməyi gərəkli sayırıq. Belə ki, 1970-ci illərdə Moskvada təhsil alan əslən Amerika hindularının Moqav (Oxu : Maq,Muğ-A.Q)tayfasından olan Raşşinq adlı tələbə öz təcrübəsini Azərbaycanda keçirmişdi. Raşşinq jurnalist M.Qordiyevaya verdiyi müsahibəsində göstərmişdi ki, Amerika antropoloqlarının əlində dəqiq məlumat var ki, biz moqavlar əlli min il bundan əvvəl indiki Azərbaycandan gəlmə xalqıq. Bizim adət-ənənələrlə azərbaycanlıların adət-ənənələri arasında xeyli uyğunluqlar vardır.

Kubanın əfsanəvi lideri Fidel Kastro rus «İkinci Havana Bəyannaməsində» bildirmişdi ki, otuz iki milyon hindu Amerikanın onurğa sütununu təşkil edir.

Maya türkləri ilə bağlı yazını bir hindu başçısının sözləri ilə bitirirəm. O söyləmişdi ki, «başlanğıcda Avropalı işğalçılarının İsa'sı, bizim isə altunlarımız vardı. Sonda altunlar onların, İsa da bizim oldu».

MAYYALARA AİD MADDİ MƏDƏNİYYƏT NÜMUNƏLƏRİ

“QALA “ (EL GASTILLO) ADI İLƏ TANINAN MAYYA
TAPINAĞI

QALA (EL GASTILLO) ADI İLƏ TANINAN MAYYA TAPINAĞININ

DİGƏR BİR GÖRÜNÜŞÜ

MAYYA “ALTUN HA” TAPINAĞI

MAYYALARA AİD DİĞƏR BİR TAPINAQ (XUNANTUNİCH FRİEZE)

MAYYALARA AİD DİĞƏR BİR TAPINAQ

MAYYA SAVAŞÇILAR TAPINAĞI

UXMALADAKI (YÜKATAN) MAYYA TAPINAĞI

MAYYALARA AİD BİR RƏSƏDXANA (MEKSİKA—YÜKATAN)

MAYYALARA AİD SAVİL SARAYI

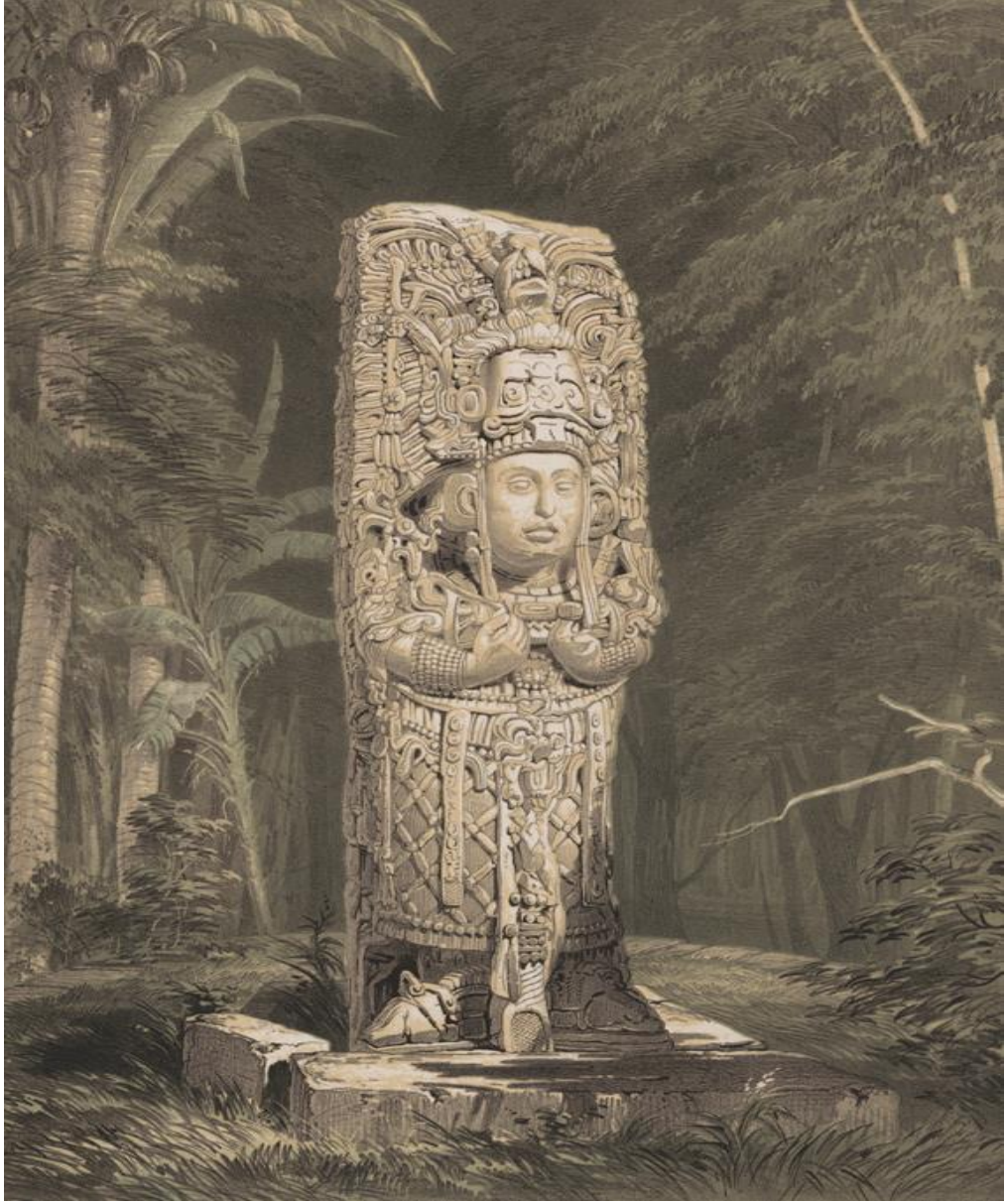
MAYYALARA AİD ƏL YAPISI KİŞİ HEYKƏLCİYİ

MAYYALARA AİD ƏL YAPISI QADIN HEYKƏLCİYİ

MAYYALARA AİD BİR DİKİLİDAŞ

MAYYALARA AİD BİR “COPAN” DİKİLİDAŞ

AZTEKLƏRƏ AİD MEMARLIQ ABİDƏSİ

İNFLƏRƏ AİD MEMARLIQ ABİDƏSİ

KEÇUALARA AİD MEMARLIQ ABİDƏSİ

MAYYALARA AİD BİR ƏLYAZMA

0	1	2	3	4
5	6	7	8	9
10	11	12	13	14
15	16	17	18	19

MAYYA RƏQƏMLƏRİ (0-DAN 19-A QƏDƏR)

PALENQUEDƏ BULUNAN MAYYA QLİFLƏRİ

MAYYALARA AİD PƏRVAZ (KARNİZ) QABARTMASI

Kitabın üz cildi

AYDIN MƏDƏT OĞLU QASIMLI

MAYYA TÜRKLƏRİ

BAKİ - 2022

Aydın Mədət oğlu Qasımlı

Filologiya elmləri namizədi, Dosent

1946-cı ildə Ordubad rayonunun Kələki kəndində anadan olub.1971-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universiteti) Şərqşünaslıq fakültəsini bitirib.1971-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyası Əlyazmalar Fondunun (indiki Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu) əyani aspiranturasına qəbul olunmuş, 1976-cı ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək filologiya elmləri namizədi, alimlik dərəcəsi almışdır.1980-ci ilə qədər Əlyazmalar Fondunda elmi işçi,1980-1993-cü illərdə Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda (indiki Naxçıvan Dövlət Universitetində) Baş müəllim və dosent vəzifələrində çalışmışdır.

400-ə qədər elmi və elmi-metodiki məqalənin müəllifidir.

“Güney Azərbaycan: Dünən, bu gün, sabah” (Bakı, 2005),

“Dünyanın tacı Türklər” (Bakı, 2006),

“O və Biz” (Bakı, 2009),

“Güney Azərbaycan Türkləri son 100 ildə” (Bakı, 2012),

“Türklər” (Bakı, 2012) ,

“Türkçülər “ (Bakı, 2015) ,

“Türk mədəniyyət tarixinə giriş” (Bakı,2019) .

“Türklərin dini dünyagörüşü və inancları “ (Bakı, 2021)

“Türklərdə fəlsəfi dünyagörüş və Türk filosofları (Bakı,2021)

“Haylar” (Bakı , 2022)

“Başı bəlalı Yaxın və Orta Doğu “ (Bakı , 2022)) adlı əsərləri çap olunmuşdur

Ailəlidir. Səlcuq və Aytürk adlı iki övladı, Türkay, Altunay,Mehman, Alpərən və Batuxan adlı beş nəvəsi var.

